

АДЫГЭ

КЪБР-М И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪР

1924 ГЪЭ ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

ПСАЛЪЭ

№149 (24.899) • 2025 ГЪЭМ ДЫГЪЭГЪАЗЭМ (ДЕКАБРЫМ) И 13, ЩАБЭТ • ТЪЭМАХУЭМ ЩЭ КЪЫДОКІ • И УАСЭР ЗЫ ТУМЭНЦ

УФ-М И КОНСТИТУЦЭМ И МАХУЭМ

КЪБР-М И Парламентым дыгъуасэ щаташ Урысей Федерациэм и Цыхум и дэфтэр нэхъыщхэр - паспортыр. Луэхум хэташ республикэм и хабзэубызу Луэхуцланиэм и Унафэци Егоровэ Татьянаэ, ЩэнхабзэмкІэ, жылагъуэм зегъаужынымрэ хыбаргъащІэ политикэмкІэ и комитетым и унафэци Текуев Амырбий, КЪБР-М и МВД-М Ілэхуэшапхуэуэхэм я ЛуэхуэмкІэ и управленэм и унафэщыым и къуэдзэ, полицэем и полковник Ерчэн Жантемыр.

- Нобэ ди къэралым шыдогъэлапІэ УФ-М и Конституцэм и махуэр. Абы тедухуа мы луэхудахэмкІэ ныбжьыщІэхэм и ад-

анэхэм и сынывохуэуэхуэ, - жыліаш Егоровэ Татьянаэ. - Мыпхуэдэ махуэм дэфтэр нэхъыщхэр къуатыным мыхъэнэшхуэ

иІэщ. Шэч хомыльту, ар узыгъэгушхуэщ икІи узыгъэпІейтэйщ. Цыхум и хуитыныгъэхэмрэ щхъэуитыныгъэхэмрэ зыгъэлапІэ къэралыр нобэ шыщІэдзауэ шэсыпІэ фхуохуэ. Ди зоманым Урысей Федерациэм гулытэшхуэ хуешІ цыхум сыт и лъэныкъуэки зырыужынымрэ зырыуэщІынымрэ. Ауэ зыщыдгэгъуцэ хъунукым Урысей Федерациэм и Цыхуууцтыным щыхъ зырыпІытым хуэдэу,

дэтхэнэми жуапІыныгъэ ин абы щхъэкІэ зэрехьыр, къалэн пыхуыкІаи и пцэ къызэрдылхэр. Фи Хэкум фригушхуэу, ар зэрэфІлэхуэми фегупсысу, Конституцэм шыщІогъэбыда хабзэхэм фытету балигъ гъащІэм фыхъэбэхуэным и мыхъэнэр инщ. Езы къэралыр сыт шыгъуи йогугъу шІалэгъуалэм фи зэфІлэхым зырызвгъэхуэным, фи шІэныгъэр къыщывгъэсбэпыным, Хэкум фызэ-

рыхуэщхэпэнэм. Фытегушхуэ ЛуэхуфІхэм, абы шыгъуэ псори къывэхуэулінуш. ГъащІэ насыпыфІэ, ехуэліныгъэшхуэхэр фІлэну, Хэкум хуэфашэ Цыху цІэрылуэ къыфхэкіны си гуапэщ, - жыліаш Егоровэ Татьянаэ икІи ныбжьыщІэ-25-м я паспортхэр яритжаш.

Ерчэн Жантемыр жыліаш ныбжьыщІэхэм иджыри Луэхугъуэ дахэ куэд я гъащІэм къазэрыщыпэщылыр, ауэ паспортхэр къыщрата махуэр ящымыгъушцэнхэм зэрашыщыр. «Урысей Федерациэм и Цыхум и дэфтэр нэхъыщхэм гуэгуанэшхуэ къызэрыфхуэлуихым хуэдэу, къалэн пыхуыкІахэмки ар къыфшоугъ. Иджыпсту дэтхэнэми фи къалэн нэхъыщхэр фІлуэ феджэнырщ, гъащІэм къыщывгъэпэн ІэщІагъэ зэвгъэгъуэтынырщ. Дынывохуэу лъагапІэфІхэм фынэсыну, - жыліаш абы.

Текуев Амырбий шІалэгъуалэм защхуыгъазэм къыгъэащэщ къэралыр зыщыгугъыр, абы и къэлуэну дахэр абыхэм зэрелхар. «Нобэ азыныкъуэ къэралхэм ди адэшхуэхэм къытхуагъэна лъапІэныгъэхэр тІэщІагъэхуэну хушІакумыи, ар къаихуэлілэнукыым, пцІэрэ шыхырэ пылзу ахэр зэгъусуэ зэрпхуэмэнум дыпылынуш. Къэрал зэлузэпэщ дпэкІэ зыхуэнухэр фэраци, фи мурадфІхэр къывэхуэлінуэ дынывохуэуэхуэ», - жыліаш къэлсэлаам.

Луэхум хэтахэм Урысей Федерациэм и гимныр зэдагъэзэщІащ, ныбжьыщІэхэм саугъэтхэмкІэ яхуэупсащ.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

Ди индексыр П 5894

ИнтернеткІэ Іэ тевдзэ

КІуэ пэтли ІэмалыщІэхэр ди гъащІэм нэхъ куууэ къыхохъэ, ар псынцІэ икІи тынш къытщыщІу. Мы куар-кодыр къэбгъэсбэпу «Адыгэ псалъэм» Іэ щытэбдзэ хъунуц дэнэ шІыпІэ ущыІэми: Сбер-онлайным уохъэри, абы тыбогъапсэ. АдэкІэ ди газетыр къыгъэлгъэгъуэнурэ, кІэщІ дьдэу ущигъэгъуэзэнущ икІи къэбгъэхын папцІэ (уи унэм е ппэгъунэгъу пошттым) и лъабжым дежуи цІэ-унэцІэмрэ хэщІапІэмрэ иботхэри, уасэр абдежым шыбот. Дыфшоугъ адыгэбзкІэ къыдэкІ газет закъуэм адэкІи и ныбжьэгъу пэжу фыкъэнэну!

«Адыгэ псалъэр»

къезыгъэххэм папцІэ

2026 гъэм и япэ илвэс ныкыуэм шІэджыкІакуэхэм ялэрыхъэну газетхэмрэ журналхэмрэ Іэ щыщІадзэ зэманыр еух. «Адыгэ псалъэ» газетыр зылэрыхъэну хуейхэм хыбар фыдогъащІэ - абы Іэ щыщІэвдзэ хъунуц Урысей пошттым и дэтхэнэ Луэхуцланими.

Мази 6-м «Адыгэ псалъэ» газетым и уасэц: унэм ныфхуахыну фыхуейхэм - сом 1130-р кІэпІейкІэ 82-рэ; фэ езым пошттым къыщыфІцтэжынуэм - сом 1032-рэ кІэпІейкІэ 18-рэ.

ИлъэсыщІэ псейм и хъэщІэнухэр

КЪБР-М и Іэташхэ КІуэкІуэ Казбек и интернет напэкууцым шытесэлыхъащ Къэбэрдей-Балъкъэрным шыц сабий 28-рэ Кремлым шаблэну ИлъэсыщІэ псейм иращІэкіну дауадапщэм хэтыну зэрырагъэблэгъаам.

ГУПЫМ хэтц республикэм шыщу зи адэхэр дэу Луэху ххам шыІэ сабийхэр, зеиншэхэр, адэ-анэ зыщхъэщымытхэр, зепеуэхэмрэ олимпиадэхэмрэ шытэкІуахэр. Къэралым и Кремль Уардэунэм 2019 гъэ лъандэрэ ирагъэблэгъакътым ди сабийхэр, иджи апухуэдэ Іэмал яІэщ. Ахэр ежьэнуш дыгъэ-

гъазэм и 24-м. Дауадапщэр Уардэунэм и хъэщІэщышхуэм дыгъэгъазэм и 25-м щызэхэтынуш.

Кремлым шаблэну псейм иращІэкі махуэшхуэм зэрашэнур гуфІлэгъуэ защІэкі гъэныцІ гуращэц сабийхэм я дежкІэ. Уае Дадэмрэ Уэс Гуащэмрэ зыхэтыну театр теплэгъуэхэмкІэ къызэлэуахынуш ар икІи фэелпэ тыгъэхэр цыкІлэхэм щыхуагуэшынуш.

ИлъэсыщІэ махуэщыым зырыхэтыным нэмыщІ, я Хэкушхуэм и къалашхэр япэ дьдэ зэралгъагъуныри гукъынэж ящыхуэнуш сабийхэм.

• Дзэ Гуэху

Гуп зэлэщыр ирагъажьэ

Къэбэрдей-Балъкъэрэм и дзэ комиссариатим деж япэ дзэкъуэгуэу шрагъэжъащ дэ шыналъэм цыщэхагъащ «Эльбрус» дзэ зэгъухэныгъэщэм хыкъхэм ящызэ шлалэх.

ИУЭХУМ ирашчакла зэхуэсым къыщыпсалъащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщым и япэ къуэдзэ Къуэшырокъуэ Залым, республикэм и дзэ комиссар Пахомов Дмитрий, УФ-м и ветеранхэм я «Боевое братство» ветеран зэгъухэныгъэм и шыналъэ къудамэм и унафэщл Гелястанов Барзсбий, Урысейм и суд приставхэм я Федеральнэ Гуэхушлалэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и унафэщым и къуэдзэ Тэнащ Хъусен, ирагъажьэ шлалэхэм ящыщхэр.

- Нобэ мыбдежым шыдогъажьэ Къэбэрдей-Балъкъэрэм и Гэащхэм и унафэщл къызэдгъэпэщэ «Эльбрус» ротэм хыкъа шлалэху дзэ Гуэху хэжам къалэн пыхуыклахэр шызыгъэозэщынэ Гуыджэ зыщлалэхэм я япэ гуыпэр, - къызыхуэсахэм пэулбэ псалъэклэ захуыгъэзэщ республикэм и дзэ комиссарым. - Мыбы иужь иту, езым я флэфыныгъэклэ «Эльбрус» дзэ паклэм хэтынэ Гуыджэ зыщлалэхэр тхэмахуэ къэс, зэрэжлалэу, гуыгуэ тедгъэхэнууш. Дэтхэнэм ирашчыллэ зэгурьлэныгъэм и къыхагъыч мази 6-м къыщышлалэу мази 8 - 12-м нэсыху. Зэрэзгурьлэу палъэм елыгауэ, я докыгуэуэм ирихьлэлэу сом 400-м нэблагъэ, мази къэс сом мин 210-м къышгъэжъауэ сом мин 300-м нэсыху иратыныч. Дзэ Гуэху хэжар шеклуклэ шыллалэм ахэр шашэнур мазэм шигъулкэ ирагъэджа нэужьк. Пщлэ зыпылэ Гэнатэ митыным пэрывэу ди шлалэхэм «гуэгуэ махуэ» яжриэну къэулащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщым и япэ къуэдзэ Къуэшырокъуэ Залым.

- «Эльбрус» зыфлэтца дзейр хыкъхэнууш езым я флэфыныгъэклэ армэм шчырышлалэу дэклэ шлалэхэмклэ зэгъэпэщэ хъуа «Терек» бригадам. Иужьрейм, зэрэпщлэщи, Украинэм Измалыншагъэклэ етщыллэ дзэ Гуэху хэжам илъэсым нэблэгъауэ къалэн пыхуыклахэр шгъэзэщлэ. КъБР-м и Гэащхэм фышцлэ мылъытэ яхуэчлэ лыгъэ зыкзэпалъэхуэ къалэн митыным пэрывэну мурад зыщлалэхэм ахэр гуэгуэ тедгъэхэ я блэгъэхэм. Фыкыдгъэгуэгуэ шлалэхэр зыхуей-зыхуэныкыуэ псомки къызгъэпэщэ зэрэпхунумклэ. Нэхъышхэ дзыдр нобэ мыбдежым шедгъэжъэхэр, лажы-хъати ямылау, зэрэйдлгъэкла дызэм хуэдэу зынышуэ, я пщэ къыдалъхэ къалэнур ягъэзэщлалэу, теклуныгъи зыларгъэхъарэ я шхьэри лъагуэ Гэагуэ къытхуеблэгъэжынырщ. Дэтгъэклэм я гуэсэщ дзэ Гуэху хэжам мызэ-мытлэу хэтэхэри. Си флэтц махуэ псори фызэкъуэуэмэ, зэхэщылкэ лъагэ зилэ гуп дэгъуэ къызэрэфхэжыныр. Дэтхэнэм шылэ фхэлъыну, узыншагъэ быздэ флэну дынывохуэхуэ. Фи флэтц фышцы къызэвнэклэ фи унагуэхэр гультытэншуэ къэралми республикэм къызэримыгъэжыныр. Бригадэ фызыхэуэ езым я флэфыныгъэклэ хыкъахэмклэ къызэрэзгъэпэщэм къыхагъыу, хэт дэтхэнэм, УФ-м къышкелуклэ хабзэм къызэрэгъэуэымклэ, «Зауэ зэгъэпэщлэуэныгъэхэм я ветеран» цлэри къыфлэщынэч. Нобэ едгъэжъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрэм и ныпри флэтцлэпхыкларэ, догугъэ республикэм и пщлэр лъагуэ флэтынэ. Дынывожъэ фызырэтлэгуэуэ дэтхэнэм къызгъэжъэжыну, - жиалщ Къуэшырокъуэм.

Адэклэ зэхуэсым къыщыпсалъащ УФ-м и ветеранхэм я «Боевое братство» зэгъухэныгъэм и шыналъэ къудамэм и унафэщл Гелястанов Барзсбий.

- Сызыпалэщ гуыпым къыбгъэдэжкыу дэтхэнэм фышцлэ ин фхуэщлэ мылхуэдэ гуэгуэанэ фытхэжыну фызыртыгъушхуам папщлэ! Тхьдэ мыжыжым дриллэжэмэ, дигу къытхуэгъэкыжынууш блэкла зманхэмэ, хахуагъэ ябгъэдэлэрэ дзызыщ къэралми къышхэжынууш, ди шыналъэм шыщэ «Дикая дивизия» дзэ зэщлэгъэуэуам хэхуауэ шытэхэри Хэку зауэхуэм и лъэхээнэм 115-нэ шу дивизыи хэтэхэри. Фыкышхытэм къыкылуэт жыхуагъэ шывмышлэу, дэнэклэ вгъазэмэ, ди аджэхэм яхэлъа лыгъэр фи гуэзэуэ, тыншу фи Гуэху шыдэклэрэ теклуныгъи къыщыфхъауэ къызгъэжъэжыну сынывохуэхуэ! - жиалщ абы.

Къэдгъэлъагъуэмэ, «Эльбрус» дзэ зэгъухэныгъэм и япэ гупым хэхуащ республикэм и къуыкышлалэ зыбжанэм шылажъэхэри. Апхуэдэщ, псалъэм папщлэ, Урысейм и суд приставхэм я федеральнэ Гуэхушлалэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм шыщхэри.

- Нобэ дэ идогъажьэ дэ лажэгуэу икы ди ныбжэгъуу къэтлэпхэм ящышэ шлаллп. Шлэч лъэклэ къыкыдмыгъэкыу, пщлэ нэхэ зыхуэфрашэхэм, хэкупсахэм ахыдбожх ахэр. А къуыкышлалэхэр икы офицерхэр алъандэрэ лажым и телъхуэу зи лужь итар цыхуэхэм, Гуэхушлалэхэм я зэхуаку дэуэ зэхуытыкыцэр хабзэм тету зэклэлыгъэкыуэныр араме, иджы абыжым мурад ящлэщ къэралыр зыпэрэ дзэ Гуэху хэжам я зэфлэклэ шагъэлъэгъуэну. Си флэтц махуэ дзэкыуэм ди шлалэхэр адрей зауэлхэм шхэпхэ яхуэжыу зэрэхэтыни республикэм и пщлэр зэрэщлалэуныри, - жиалщ Тэнащым.

Сэлэт фашэхэмклэ зэщыхуэпкылауэ, махуитл-шыклэ зрикун гуэмылэклэ къызгъэпэщэуэ ирагъэжъэхэмр ахэр гуэгуэ тедгъэхэжъэхэмр зэгъуэу сурэтхэр зытрагъэхэщ, псалъэ гуыкы-нэхэр эжралэщ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Лыхъужьхэм я фэепл пхъэбгъу

Налшык къалэ дэт 10-нэ курят еджалпэм «О той весне» зыфлаща зэхыхэ шрагъэ-кыуэклэщ.

АР ТЕУХУАТ пэжыгъэм и телъхуэу, Хэкум папщлэ лыхъужьыгъэ къызгъэлъагъуэу, зи псэр зыта Дзэгъаштэ Аслъэн-рэ Стадник Денисрэ. Школ шы-хьэлпэм и зы плланпэм деж а школым шеджауэ шыта, СВО-м хэкуэдэ а шлалитым я шхык-кэ фэепл пхъэбгъуэр блыным цыфлэдзэщ. Гуэхуэ къызгъэпэ-щынымкыкэ жэрдэмшлалэхуэр а школым и унафэщл Байрамуков Фатимэрэ абы къыдэла-жъэхэмрщ.

Зэхыхэм хэтэщ жэкуэдэхэм я адэ-анэхэр, я блэгъэхэр, Налшык къалэ администрацэм цыхуэхэм шцэныгъэ гуэдзэн етын-кыкэ, гъэсэнэгъэмрэ жыла-гуэм хэзэгъэныкыкэ и депор-таментым и къудамэм и унафэщл Тхьэгъэпсэ Светлана, «Урысей зэккуэт» партым и шыналъэ къудамэм и гъэзэ-щлалэу секретарэ Адигъуэн Ан-желэ, хыбарегъащлэ Гуэхушлалэхэм я лажыкыуэжыу.

Урысей Федерацимр Къэбэр-дей-Балъкъэрэмрэ я гимнхэр къеуа нэужь, зэлүшуэ къызэлу-ахэщ. Лыхъужьхэм я цлэ-унцлэр зытэт фэепл пхъэбгъуэр къы-зэлүхыныр ирырагъэхэлэщ Урысейм и Лыхъужьхэм я ма-хуэм, дыгъэгъэзэм и 9-м. Еджа-пцэ шыщэ къэлэспалъэхэм къе-кыуэлэхэр шыгъуауэ ящлэщ Дзэ Гуэху хэжам хахуагъэ къышгъэ-лэгуэуэуэ зи шхэ хэзылхьа шлалэхэм дунейм къышхытхэа илъэсым къышцлэдзэуэ къап-сэуам къриубыдэу я къыкы-кыкылам.

Дзэгъаштэ Аслъэн Андзор и къуэр 1997 гъэм бадзэуэгуэм и 17-м Налшык къалэ къышлал-хуэуэ. 2004 гъэм ебгуэну клас-сар фы дидэу къуиури, Къэбэр-дей-Балъкъэр гумани-тар-техникэ колледжым юрист лэщлалэхэм шхуеджэнуу шцлэты-хуэуэ. Армэм шраджем, еджа-пцэ зыщлэсым заочнэ зригъ-эцлэщ. Къуыкыуэр ирихьэкла нэужь, Владикавказ дэт дзэ частым кыуэч икы 2010 гъэм зэ-гурьлэныгъэм (контрактным) лэ шцлэтыдзэщ. СВО-р къэхъэжэ нэужь, Украинэм кыуэну и гура-щлэ, ауэ, анэм къышцлэм гузэв-нути, шхуэу яхыуэщ. Зи пашэ гуыпым 2025 гъэм и мэлъыкы-хьым бийм лыгъэ шыналъэр къышхытхэагъэхэм, Аслъэн улэгъэ хьэлтэ хуауэ шытащ. А шыплэр къызэуэгуэхэм псэ-меблэжэ зэрэхэтэм и шхыхэту «Лыгъэрэ хахуагъэрэ зы-зрихьам папщлэ» медалыр къратауэ шытащ.

Дзэгъаштэр, и узыншагъэр зэфлэуэжэ нэужь, аргуэр хы-хэжэщ мафлэм. Донецк Республикэм и Краматор районым хуыбдэ Александрэ, Калиновэ къуажитым я зэхуа-кум шеклуклэ зэхуэу гуащлэм хэкуэдэщ ахэр.

Дзэгъаштэ Аслъэн «Лыгъэм и сэрду» къуыхагъэфрашцэ (мып-сэуэ). Гу кьабзэ-псэ кьабзэ зыбгъэдэлъа, набдзэгубдэлэ-щлэ-нэфлэгуплэу шыта шлалэр я

гум фыкыкэ къинащ и блэгъэ-жыгъэм, и ныбжэгъуэхэм, къыдэджэхэм.

Стадник Денис Сергей и къуэр 1991 гъэм мазаем и 10-м Нал-шык къалэ къышлалэхуэуэ. 2006 гъэм школэр къуиури, Къэбэр-дей-Балъкъэрэм экономикэмрэ правэмкыкэ и лицейм шлэтыгъ-хуэуэ. Ар ехьулэныгъэклэ къуи-уэуэ, 2009 гъэм ирадджэщ ар-мэм. Къэкыуэжэ нэужь, 2010 гъэм жэгъуэгъуэм и 1-м шыцлэ-дзэуэ 2012 гъэм пщлэндэ, Къэрал-кыуэцлэ Гуэхуэхэмкыкэ министрст-вэм шылэжъащ.

2014 гъэм Налшык дэт дзэ час-тым зэгурьлэныгъэм лэ шцлэ-тыдзэщ.

Къэралым и дзэ зэщлэуэздэ-жэм псы есынымкыкэ Кавказ Ич-хьэрэм шрагъэкыуэклэ зэгъуэуэ Денис етуанэ увыллэр къышц-хуэуэ шытащ. Иужькыкэ, шлалэр зыхэтэ дзэ паклэм и унафэщлэм абы хауэгъэлъэгъуэуэ и къуы-кыуэр Ставрополь шылэ частым шрихьэкыныу. Шлалэщлэм и хуэпсэпалтэ хъуэуэ-десантыдзэм къуыкыуэ шцлэщынэ, псалъэ къыкымыгъэкыуэ абы кыуэуэ.

Украинэм къышхыхьэя зэп-лэуэвэныгъэм япэ дызэ кыуэхэм ящыщлэ Денис. Ар хэтэщ де-сант-ебгъэрэпкыуэ гуыпым.

Бийр къауэри, штабым свя-знымкыкэ и автомобилыр зыхык-ытат. Абы иужь иту къащэбгъэ-рыкыуэуэ, сэлэт 13-рэм абыхэм я дзэ пашэмрэ зэхуэу гуащлэм хэуат. Улэгъэ хъуэуэ ди цыхуэхэм кыуэпкы-жапкыуэ кърамыту, те-гушхуэгъуафлэ ящлэуэ, къахуэ-рейхыныр я гурашэуэ. Денисрэ и гуэсэмрэ къыкыуэкыуэ шалъа-гуэуэ, я ныбжэгъуэр къра-жыныуэ шлэпхуэуэ. Стадникым свяэр зэрэуэзэфлэным хуэдэу зэригъэжъэжыри, телефонкыкэ дэлэпкыуэгъуэ къриджэщ. Абы и фыгъэклэ ди зауэллэр къелащ.

2022 гъэм гъатхэлэм и 2-м и пщыхэщхэм Денис зыхэт гу-пым бий ерур къахуэуат. Абдеж зы шлалэр, и лъакъуэм лыпыср къыпыжу, улэгъэ хьэлтэ шы-хуэуэти. Денис шыгъэ кытелым и зы лыхьэ къыпитхэри, ныбжэгъ-гуэм и улэгъэр хуипхэщ. Пщэд-джыжыпэм дохутирхэр къа-кыуэуэ къащтэжыхуэ, ар абы бгъэдэсащ. Шлалэ хыжыжэр къымыкыуэуэ сымтэ дежи дзэ-лэпкыуэгъуэ цыхуэм хуэуэуфыр.

2022 гъэм гъатхэлэм и 3-м къыжэуэ зэхуэуэ гуащлэ, ди жа-

гуэ зрыхуэныци, апхуэдиз лы-ыхьыкыхэм, и ныбжэгъуэхэм, къыдэджэхэм.

Стадник Денис Сергей и къуэр 1991 гъэм мазаем и 10-м Нал-шык къалэ къышлалэхуэуэ. 2006 гъэм школэр къуиури, Къэбэр-дей-Балъкъэрэм экономикэмрэ правэмкыкэ и лицейм шлэтыгъ-хуэуэ. Ар ехьулэныгъэклэ къуи-уэуэ, 2009 гъэм ирадджэщ ар-мэм. Къэкыуэжэ нэужь, 2010 гъэм жэгъуэгъуэм и 1-м шыцлэ-дзэуэ 2012 гъэм пщлэндэ, Къэрал-кыуэцлэ Гуэхуэхэмкыкэ министрст-вэм шылэжъащ.

2014 гъэм Налшык дэт дзэ час-тым зэгурьлэныгъэм лэ шцлэ-тыдзэщ.

Къэралым и дзэ зэщлэуэздэ-жэм псы есынымкыкэ Кавказ Ич-хьэрэм шрагъэкыуэклэ зэгъуэуэ Денис етуанэ увыллэр къышц-хуэуэ шытащ. Иужькыкэ, шлалэр зыхэтэ дзэ паклэм и унафэщлэм абы хауэгъэлъэгъуэуэ и къуы-кыуэр Ставрополь шылэ частым шрихьэкыныу. Шлалэщлэм и хуэпсэпалтэ хъуэуэ-десантыдзэм къуыкыуэ шцлэщынэ, псалъэ къыкымыгъэкыуэ абы кыуэуэ.

Украинэм къышхыхьэя зэп-лэуэвэныгъэм япэ дызэ кыуэхэм ящыщлэ Денис. Ар хэтэщ де-сант-ебгъэрэпкыуэ гуыпым.

Бийр къауэри, штабым свя-знымкыкэ и автомобилыр зыхык-ытат. Абы иужь иту къащэбгъэ-рыкыуэуэ, сэлэт 13-рэм абыхэм я дзэ пашэмрэ зэхуэу гуащлэм хэуат. Улэгъэ хъуэуэ ди цыхуэхэм кыуэпкы-жапкыуэ кърамыту, те-гушхуэгъуафлэ ящлэуэ, къахуэ-рейхыныр я гурашэуэ. Денисрэ и гуэсэмрэ къыкыуэкыуэ шалъа-гуэуэ, я ныбжэгъуэр къра-жыныуэ шлэпхуэуэ. Стадникым свяэр зэрэуэзэфлэным хуэдэу зэригъэжъэжыри, телефонкыкэ дэлэпкыуэгъуэ къриджэщ. Абы и фыгъэклэ ди зауэллэр къелащ.

2022 гъэм гъатхэлэм и 2-м и пщыхэщхэм Денис зыхэт гу-пым бий ерур къахуэуат. Абдеж зы шлалэр, и лъакъуэм лыпыср къыпыжу, улэгъэ хьэлтэ шы-хуэуэти. Денис шыгъэ кытелым и зы лыхьэ къыпитхэри, ныбжэгъ-гуэм и улэгъэр хуипхэщ. Пщэд-джыжыпэм дохутирхэр къа-кыуэуэ къащтэжыхуэ, ар абы бгъэдэсащ. Шлалэ хыжыжэр къымыкыуэуэ сымтэ дежи дзэ-лэпкыуэгъуэ цыхуэм хуэуэуфыр.

2022 гъэм гъатхэлэм и 3-м къыжэуэ зэхуэуэ гуащлэ, ди жа-

гуэ зрыхуэныци, апхуэдиз лы-ыхьыкыхэм, и ныбжэгъуэхэм, къыдэджэхэм.

Стадник Денис Сергей и къуэр 1991 гъэм мазаем и 10-м Нал-шык къалэ къышлалэхуэуэ. 2006 гъэм школэр къуиури, Къэбэр-дей-Балъкъэрэм экономикэмрэ правэмкыкэ и лицейм шлэтыгъ-хуэуэ. Ар ехьулэныгъэклэ къуи-уэуэ, 2009 гъэм ирадджэщ ар-мэм. Къэкыуэжэ нэужь, 2010 гъэм жэгъуэгъуэм и 1-м шыцлэ-дзэуэ 2012 гъэм пщлэндэ, Къэрал-кыуэцлэ Гуэхуэхэмкыкэ министрст-вэм шылэжъащ.

2014 гъэм Налшык дэт дзэ час-тым зэгурьлэныгъэм лэ шцлэ-тыдзэщ.

Къэралым и дзэ зэщлэуэздэ-жэм псы есынымкыкэ Кавказ Ич-хьэрэм шрагъэкыуэклэ зэгъуэуэ Денис етуанэ увыллэр къышц-хуэуэ шытащ. Иужькыкэ, шлалэр зыхэтэ дзэ паклэм и унафэщлэм абы хауэгъэлъэгъуэуэ и къуы-кыуэр Ставрополь шылэ частым шрихьэкыныу. Шлалэщлэм и хуэпсэпалтэ хъуэуэ-десантыдзэм къуыкыуэ шцлэщынэ, псалъэ къыкымыгъэкыуэ абы кыуэуэ.

КЪАНКЪУЛ Раиса.

● ШЦДАА

Зэлүцлэшхуэм зыхуагъэхьэзыр

Дыгъэгъазэм и 10-м Налшык къалэм шеклүкш Шцэныгъэхэмкш Дунейпсо Адыгэ академи и президиумым и зэлүцлэ. Абы шыцхэлпэжаш 2025 гъэм яхузэфлэкам, етланэгъэ зэлэжыну яубзыхуар утыку кърахъаш, мыгувэ зэхашану зэлүцлэшхуэм зэрыхуэхьэзырри къапщыташ.

ЗЭЛУЦЛЭР иригъэкшүкш биологие шцэныгъэхэмкш доктор, профессор, ШЦДАА-м и шцэныгъэлл секретаь нэхъыщхьэ Шхьэгъэлсо Сэфарбий. Абы хэтш ШЦДАА-м и президентым и къуодзэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмэдэ Хьэфыцлэ Мухьэмэд, филологие шцэныгъэхэмкш доктор, профессор Гутт Иэдэм, лъахкутэ Котляров Виктор, академием и къудамэхэм я унафэцхьэр.

- Шцэныгъэхэмкш Дунейпсо Адыгэ академием ильэспсом длэжым дыцрипллэжэ зэлүцлэшхуэр мы гъэм теухэну худогъэфашэ дыгъэгъазэм и 16 - 18-жэм. Академием и луэхушлэпэм цыхуэ 50 нэхьэр мынэхэ мащлэ къеклүэллэну, адрейхэр видео занщлэклэ къытхьыжэну дубызуащ. Нобэклэ а зэлүцлэм дыхуэхьэзыру жиплэ хьунуц: къудамэу дилэм я унафэцхьэм ирагъэкшүкш лэжыгъэм зэпкърыхуэу шытпелсэлъыхь тхьэгъэхэр къаташ, зы зактуэм къищынэмьшлэ. Ари мыгувэу къытлэрагъэхьэну дыполлэхэ. ШЦДАА-м Краснодар крайм, Адыгэ Республикэм, Къэрэшей-Шэрджэсым, Абхъазым шилэ къудамэхэм зэфлэхэ луэхуэр къыщапщытэжэ тхьэгъэ къытлэрыхъаш. Академием и унафэцлэ Къанокъуэ Арсен мы къулыктым тету дызэрлэжэ ильэсипллым тхузэфлэхэр мащлэкъым. Гу лыстэнэу сыхуейт а псори республикэм шылэ хьыбарегъащлэ луэхушлэлэхэм я фылыгъэкш цыхубэм зарлэлысэжыр. Псом хуэмьдэу «Адыгэ псалэ» газетер къыдоллаллэ, абы тхьэгъэ 20-м шилгьуу къытхуащ. Абы папщлэ фышлэ хуэсщынунт газетым и редактор нэхъыщхьэ Жылэсэ Заурбэчрэ зэпымычу къыддэлэжэ къореспондент Фырэ Анфисэрэ, - жилащ Шхьэгъэлсом.

Секретаь нэхъыщхьэм зэригъэбелджыламыкш, академием хэт шцэныгъэллэхэр зэлэжыр къыдытрагъадзэ, ахэм я къэхутэныгъэхэр ялэ дыдэу утыку къызыррахьэ журнал ШЦДАА-м къыдигъэкшлэриш зэгъуэныгъэм лэжыгъэу зэфлэхьэр къэзыгъэлъагъуэр. А журналым и зи чэуу къыдкылыгъуэри хьэзырш, мыгувэу дунейм къытхьэнунт.

2025 гъэм академием ищэфамрэ тхьлэу къыдигъэкшлэр клэшлэ тпелсэлъыхьэ нэужэ, Шхьэгъэлпор къытеуылащ дызытэхэ 2026 гъэм ялэжыну лубзыхуащ:

- Егъэленингъэ хамылтэу жиплэмэ, мы гъэм длэжэ псом къыхэлдыкш «Нартхэр. Адыгэ эпос» тхьлэпхьэр дунейм къызыртехьарш. Лъэкпър дызыхуаныкъуа, шцэныгъэлл гуп ильэс бжыгъэкшэ зэлэжэ, адыгэ тхьэмэрэ луэрылатэмрэ я дыщэ пхуантэм хуэчэму куэд дыдэрэ дызынэллэ тхьлэщ ар. Псоми къыдгъэдэкшлэу, къытегъэзэжурэ, Къанокъуэ Арсен фышлэ хуэсщынэу сыхуейт. Абы и фылыгъэ лъэкпым мы тхьлэхэр илэ зэрыхуэр, - жилащ шцэныгъэллым.

2026 гъэм зэрытэхьэу, академием и лэжыгъэм жыджэру пищэнунт, къапсэлъам тепшыхьэмэ. Шышылэ мазэм зэхтынучи академием зэлэжынуу яубзыхуам убугъуэу шытпелсэлъыхьэну зэлүцлэр. А мазэм елэжыну шцэдзэнуш «Доклады АМАН» журналым и 1-нэ къыдэкшлэ-

гъуэм. Анэдэлхубзэр хьумэнымрэ зегъэу-жынымрэ и 8-нэ дунейпсо шцэныгъэ-методологие зэлүцлэр мазаем зэхашану я гугъэщ. «Лъэкпэ медицинэмрэ нобэрей махуэмрэ» зыфлэша зэлүцлэр гъатхэпэм еклүкшны хуагъэфашэ. «Абхъазхэмрэ адыгэхэмрэ: зы тхьдэ, зы цэнхэбэз» дунейпсо конференцери мэлъыжыкшым, «Адыгэшым и тхьдэмэрэ нобэрэ» «Иэнэ хуэрэйр» - бадзэуэгъуэм, къинэмьшлэ зэлүцлэ шхьэлэхэм елэжыну и мурадш академием. Къищынэмьшлэу, Адыгэ Республикэм шыцэхашэ «Адыгэ хабзэ» шалэгъуалэ лагерым и зи чэуу лэжэгуэащ ШЦДАА-м и шцэныгъэллэхэр хэтны лубзыхуащ.

Академием и мылыкшкшэ къыдэгъэкш тхьлэхьэм шытпелсэлъыхьым, Шхьэгъэлсом жилащ 2026 гъэм тхьлэ 11 дунейм къызыртехьэнунт. Ахэр теухуауэ шытынущ этноботаникэм, шыуэзпэм, цэнхэбэзэм, гуаэджэм, тхьдэм.

Зэлүцлэм къыщыпсэлъаш ШЦДАА-м хэт, тхаклүэ, публицист Котляров Виктор:

- Шцэныгъэхэмкш Дунейпсо Адыгэ академием и къалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм хиубыдэу къысцохуэ адыгэ шцалэгъуалэм я анэдэлхубзэр зэралэцхьэр къысзэтегъэуылыныр. Абыклэ сзбэл хьунуш тхьлэ гъэцлэгъуэнхэр, шхуэжлэпльыкшлэхэр. Псалэм папщлэ, адыгэбзэкшлэ тха псысэхэр. Жыдлэ бзэр мыкшлэуэдыжын папщлэ абы унагуэуэм уыррипсэлъэн, сабийхэр цыкшлэ шылэ лүрылытэри?! - жилащ абы.

Гутт Иэдэм тпелсэлъыхьаш «Нартхэр. Адыгэ эпос» тхьлэпхьым лэжыгъэу ирахьэллэм.

- 2007 гъэм къетхьэжыуэ шыташ мы тхьлэлым и луэхуэ. Езанэ Иьхэр 2011 гъэм къыдэгъэкшлэ, ауэ етуанэмэр эшанэмэр папщлэу мылыкш дымыгъуэу, и электрон тпеллэр институтым и сайтым къытлэхьэри, абыклэ зэфлэдгъэкшлэ. Ауэр епллэнэри хьэзыр хьуащ, ауэ 50 флэка къытхуэдымыгъэкшлэу дыкыщынэм, аргуэрыхьэти, и электрон тпеллэр хэлүцлэу тшлэ. Налэ Заур деж къысцегъэжыуэ, шцэныгъэллэ зыбжанэм зэдатхэ тхьлэщ мыр. Ар зэрыгъуэехьышхуэм къищынэмьшлэу, нэхъыгъуэушхуэц апухэдэ шцэныр къызырэдэгъэкшлэны мылыкш дымыгъуэу дыкызырэхэнэр. Къанокъуэ Арсен и фылыгъэкш нэхуаллэ хьуащ ди хуэпсэллэхэр. Лъэкпър ди дыщэ тажу адыгэ эпосыр зэрэи тхьлэпхьлэр ди лэм лэцлэщ. Лъэкпър лэпэкш дызыщыжэ цэнхэбзэр, бзэр, тхьдэр тхуэмьхуэмэжмэ, тхуэмьгъэкшлэуэмэ - дэри дыщылэжыныкшым. Дэтхэнэмэ лэцлэгъэ зыры дилэщ, абы нэхьэр нэхьэлэпэ шымылэу къытхьыуу дпсэу цыхуэ цыкшлэр. Сэ си лэцлэгъэм теухуауэ ялэ изгъэцери сызыхуэлажэри лэпэкпър араши, нарт эпосыр, уэрэдыжэрэ, псысэхэр, хьыбарыжэрэ, хабзэр, дауэдэпщэхэр тхуауэ димылэмэ, дызэршыщылэм и зы шыхьэти къытхуэмынэм хуэдэш. Фыгъуэр къыхуыщлэ академием и президентым, адыгэ лэпэкпым и бын пажэу ди цлэр фылыгъэ зыгъэллүм! - жилащ абы.

Президиумыр шытпелсэлъыхьэ луэхуэуэхэм ятеухуауэ унафэ зыпхыкшлэхэр къащташ. Зэлүцлэм кърихьэллэхэм тыгъэ хуащлэщ «Нартхэр. Адыгэ эпос» тхьлэ гъэцлэрэщлэхэр.

ФЫРЭ Анфисэ.

Мы махуэхэм

Дыгъэгъазэм и 13, щэбэт

- ♦ 1920 гъэм Лъэлпхьэм я Лигэм Гагэ къыщызэригъэлпэщ дунейсо хьэщлэ луэхушлэлэ.
- ♦ 1926 гъэм Совет къэралыгъуэм шыпэуэ абы цыхуу исыр бжын шыцлэдзаш.
- ♦ 1949 гъэм Налшык шеклүкшлэ КъАССР-м и цыхуэцэ ныбжыщлэхэм я XI зэхуэс.
- ♦ 1991 гъэм Налшык шеклүкшлэ КъБР-м ис лъэкпэхэм я лыкшлэхэм я зэхуэс.

Дунейм и шытыкшэнур

«rogora.yandex.ru» сайтым зэритымкшэ, республикэм къешкшесу шыщытынущ, махуэм хуабэр градуси 7 - 8, жэщым шыфлэр градуси 3 - 4 шыхуэнуц.

Дыгъэгъазэм и 14, тхьэмахуэ

- ♦ 1695 гъэм къэралым и паштхьэ Пётр Езанэм къыкшлэхьэри, адыгэпш Черкассой Михаил Алигуокуэу и къуэр Урысейм и генералиссимусу хахат.
- ♦ 1816 гъэм къалхуащ Кавказым шыпэуэ лэпкшхэм я бзэхэр шцэныгъэм тету джыным ялэу зезыпщытахэм ящыщ, адыгэбзэм, абхъазыбзэм, шцэныбзэм я алфавит зэхэзылхуэ Услар Пётр.
- ♦ 1936 гъэм къалхуащ дирижёр, КъБР-м гъуаджэхэмкш шылэ шылэ и лэжыкшлэ Бектул Леонид.

Дунейм и шытыкшэнур

«rogora.yandex.ru» сайтым зэритымкшэ, республикэм пшэр техьэ-текшлэу шыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 3 - 4, жэщым градуси 2 шыхуэнуц.

Дыгъэгъазэм и 15, быльщхьэ

- ♦ Шейм и дунейсо махуэщ.
- ♦ УФ-м и Дзэ-хьэрш къарухэм я Радиотехникэ дэхэр къыщызэрагъэлпэца махуэщ.
- ♦ Зи къалэн зыгъэзашлэу хэ-кшлэуэ журналистхэм я фэпэллэ махуэщ.
- ♦ 1917 гъэм Дзэ Пльыжым и ялэ нагъыщэр - Вагъуэ Пльыжыр къащташ.
- ♦ 1921 гъэм РСФСР-м и ВЦИК-м и деж Къэбэрдей автоном областым и лыкшлэу шылыныр хабзэу гъэуващ.
- ♦ 1912 гъэм къалхуащ медицинэ шцэныгъэхэмкш доктор, профессор, КъАССР-м шцэныгъэхэмкш шылэ шылэ и лэжыкшлэу, РСФСР-м шылэ шылэ и дохутыр Балькьэр Мухьэмэт.
- ♦ 1922 гъэм къалхуащ къэрал лэжыкшлэу, публицист Джэдгъэф Аслэмырзэ.
- ♦ 1925 гъэм къалхуащ тхьдэ шцэныгъэхэмкш доктор, профессор, КъБР-м шцэныгъэхэмкш шылэ шылэ и лэжыкшлэу Мамбэт Хьэлэлым.
- ♦ 1928 гъэм къалхуащ химие шцэныгъэхэмкш доктор, профессор Дзу Иэубэчэри.
- ♦ 1931 гъэм къалхуащ тхьдэ шцэныгъэхэмкш доктор, КъБКШУ-м и профессор Ло Инал.
- ♦ 1951 гъэм къалхуащ УФ-м и Композиторхэм я зэгъуэныгъэм хэт, КъБР-м гъуаджэхэмкш шылэ шылэ и лэжыкшлэу Къэзан Аслэнджэри.
- ♦ 1951 гъэм къалхуащ КъБР-м шылэ шылэ и журналист Мыз Мае.

Дунейм и шытыкшэнур

«rogora.yandex.ru» сайтым зэритымкшэ, республикэм пшэр техьэ-текшлэу шыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 3 - 4, жэщым градуси 0 шыхуэнуц.

Зыгъэхьэзырар ШХЪЭЩЭМЫШЦИ Иэщ.

Лъэкпэ луцыгъэ:

Зыкшэрымылэ пэ лъагэ, зыбг имылэ къудан.

Илъэсым пещэу

«Гъащлэм хуэщлэ инфраструктурэ» лъэкпэ пэхуэщлэм хьыхьэ «Коммунальнэ инфраструктурэу егъэфлэклэуэн» къэрал пэхуэщлэм ипкш иткш Къэбэрдей-Балькьэрэм цыхуэхэр псы къабзэкшэ къысзэзыгъэлпэщ и объекту 22-рэ мы гъэм къызыхуэтыншэу зэрагъэлпэщыжынуц. Абы хуабэдзэнущ республикэм и муниципалитет 14-мрэ къали 4-мрэ я шыплэхэр.

АРУАН шынальэри программэу хагъэхьаш, къызырыхьэхэ зэхэзэхуэхэм пхыкш иужэ. Иджэ, абы и жылэхэр псы къабзэкшэ къысзэзыгъэлпэщым ехьэллэ лэжыгъэхэр мыгувэу лублэнущ. Псалэм папщлэ, дызыхьэхьэ илъэсым Мэрэзхуэу къуажэм зы километрым нэблагъэ зы къыхагэ и Свободэ узрамым и бжамийхэр шызэрэхуэжынуц.

Лэжыгъэхэр зэфлэка нэужэ, псы къабзэр зэпымыуэу ялэрыхьэнуц къуажэдэс 1200-м шилгьуэм. Ицлэгъэллэм къызырыхьэщамкш, абыхэм къагъэсзбэпынур паллэу къыхьэкшэ шылэ шылэныр иджырей бжамийхэм хуэдэш.

Алхуэдэу лэжыгъэхэр шрагъэкшлэуныц Къэхьунуэу жэжэм и ипцэ-къуэкшлэпэмкшэ шылэ хьэллэм. Мыбы шакууэдинунт псы къабзэр зэбгырызытыкш бжамийхэр, псори зэхэу километри 9-м нэблагъэ. Иджыпсту лэжыкшлэхэм лубзыхуэу къапщыцлэ лэжыгъэхэмрэ ахэр шеклүкшны шыплэхэмрэ. Лэжыгъэхэр зэфлэка нэужэ, къуажэдэс 1200-м псы къабзэр зэпымыуэу ялэрыхьэнуц.

ХЪЭЩОКЪУЭ Алыдж.

ОГРАНИЧЕННЫЙ НАБОР В ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ БПЛА С ВОЗМОЖНОСТЬЮ ОБУЧЕНИЯ И ПЕРЕБРОСКИ

от 4.720.000 Р ЗА ПЕРВЫЙ ГОД

2.200.000 Р ЕДИНОВРЕМЕННО

Списание долгов до 10 млн. руб.

ОБРАЩАТЬСЯ: г. Нальчик, ул. Идарова, д. 198 Тел: +7 (952) 579 03 45

ТВ НАТЫНЭР

Бльшхьэ, дыгъэгъазэм и 15

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.25 «Модный приговор» (0+)

00.45 Т/с «ЧУМА» (16+)
04.10 Д/с «По следу монстра» (16+)
ЗВЕЗДА
04.05 Т/с «ДРУЖИНА» (16+)

фестиваль искусств в Москве. Памяти Юрия Темирканова. «Оркестр двух столиц. Москва - Санкт-Петербург». Дирижер Юрий Башмет

РОССИЯ 1
05.00 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 16.30, 20.00, 03.00 Вести

15.00 Военные новости (16+)
18.50 «Специальный репортаж»
19.00 Новости дня (16+)

00.10 Д/с «К истокам древности»
МАТЧ!
06.00 Матч! Парад (16+)

ИТВ
04.45, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)

РОССИЯ К
06.30 Диалоги о животных
07.15 Д/с «Первые в мире»

09.25 Спортивный дайджест (12+)
10.30 Смешанные единоборства. Брондон Ройвал - Манеля Келле. UFC. Трансляция из США (16+)

Бэрэжкь, дыгъэгъазэм и 17

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.25 «Модный приговор» (0+)

05.25 Т/с «СМЕРТЬ ШПИОНАМ. ЛИСЬЯ НОРА» (16+)
07.00 «Сегодня утром» (12+)

ния №5 ми minor. Дирижер - Юрий Башмет
18.15 Д/с «Хранители жизни»
19.00 Уроки русского. Чтения

РОССИЯ 1
05.00 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 16.30, 20.00, 03.00 Вести

06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

06.00 Футбол. Чемпионат Испании. Обзор тура (6+)

ИТВ
04.50, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)

РОССИЯ К
06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

21.00 Смешанные единоборства. Умар Нурмагомедов - Марио Бауттыс. UFC. Трансляция из ОАЭ (16+)

Гъубж, дыгъэгъазэм и 16

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.25 «Модный приговор» (0+)

ЗВЕЗДА
05.15 Т/с «СМЕРТЬ ШПИОНАМ. СКРЫТЫЙ ВРАГ» (16+)

тепл по оркестру». Георгий Свиридов. Симфония для струнных и ударных (авторская версия). Мировая премьера. Дирижер Юрий Башмет.

РОССИЯ 1
05.00 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 16.30, 20.00, 03.00 Вести

19.00 «Новости дня (16+)
19.55 «По горячим следам» (16+)

МАТЧ!
06.00 Футбол. МИР. Российская премьер-лига. Лучшие голы (6+)

ИТВ
04.50, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)

РОССИЯ К
06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

06.00 Футбол. МИР. Российская премьер-лига. Лучшие голы (6+)

Махуэку, дыгъэгъазэм и 18

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.25 «Модный приговор» (0+)

ЗВЕЗДА
05.15 Т/с «СМЕРТЬ ШПИОНАМ. УДАРНАЯ ВОЛНА» (16+)

14.55 Д/с «К истокам древности»
15.40 «2 Верник 2»
16.30 Моя любовь - Россия!

РОССИЯ 1
05.00 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 16.30, 20.00, 03.00 Вести

05.20 Т/с «СМЕРТЬ ШПИОНАМ. УДАРНАЯ ВОЛНА» (16+)

06.00 Футбол. Чемпионат Италии. Обзор тура (6+)

ИТВ
04.50, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)

РОССИЯ К
06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

06.00 Футбол. Чемпионат Италии. Обзор тура (6+)

Мэрэм, дыгъэгъэзэм и 19

05.00 «Доброе утро»
09.00, 11.30 Новости
09.25 «Модный приговор» (0+)

05.15 «Диверсанты». Док. драма (16+)
09.00, 13.00, 17.00, 19.00 Новости д/ф (16+)

Фестиваль искусств в Москве. Юрий Башмет. Концерт в день рождения
18.45 Д/ф «Забитое ремесло»
19.00 Уроки русского. Чтения

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00, 11.00, 17.00, 20.00 Вести
09.30 Местное время

05.15 «Музыка!» (12+)
22.30 «Музыка!» (12+)
00.50 Т/с «ТАСС УПОЛНОМОЧЕН ЗАВИТЬЕ...» (16+)

06.00 «Вид сверху» (12+)
06.30 «Формула-1. Гаснут огни» (12+)
07.00, 08.10, 12.55, 15.25 Новости

ТВ

05.00, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЯВЛЫ». РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

14.20 «Непридуманные истории»
14.55 Мания большого спорта (12+)
16.25 Д/ф «Владимир Сальников. Не надо спорить с тренером»

ТВ

05.00, 08.25, 10.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЯВЛЫ. РУБЕЖИ РОДИНЫ» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

06.30 Диалоги о животных
07.20 Легенды мирового кино
07.50 Д/с «К истокам древности»

14.20 «Непридуманные истории»
14.55 Мания большого спорта (12+)
16.25 Д/ф «Владимир Сальников. Не надо спорить с тренером»

Щэбэт, дыгъэгъэзэм и 20

06.00 Телеканал «Доброе утро. Суббота»
09.00 «Умники и умницы» (12+)
09.45 «Слово пастыря» (0+)

04.45 Х/ф «ВО ТЬМЕ» (12+)
06.20 «Жди меня» (12+)
07.25 «Смотри» (16+)

ТВ

05.00 Утро России
09.00, 11.00, 17.00, 20.00 Вести
09.30 Местное время

ТВ

04.45 Х/ф «ВО ТЬМЕ» (12+)
06.20 «Жди меня» (12+)
07.25 «Смотри» (16+)

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00, 11.00, 17.00, 20.00 Вести
09.30 Местное время

ТВ

04.45 Х/ф «ВО ТЬМЕ» (12+)
06.20 «Жди меня» (12+)
07.25 «Смотри» (16+)

Тхэмахуэ, дыгъэгъэзэм и 21

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Играй, гармонь любимая!
06.55 «Заровье» (12+)

04.50 Х/ф «СОЮЗ НЕРУШИМЫЙ»
06.40 «Центральное телевидение»
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня»

09.45 Х/ф «МАТРОС СОШЕЛ НА БЕРЕГ» (16+)
11.00 Театральный лентисп
11.50, 19.30, 19.45 Новости культуры

РОССИЯ 1

05.00 Х/ф «ЛЕД-2» (16+)
07.20 «В кругу друзей»
08.00 Местное время. Воскресенье

ТВ

04.50 Х/ф «СОЮЗ НЕРУШИМЫЙ»
06.40 «Центральное телевидение»
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня»

ТВ

09.45 Х/ф «МАТРОС СОШЕЛ НА БЕРЕГ» (16+)
11.00 Театральный лентисп
11.50, 19.30, 19.45 Новости культуры

ОТР ОБЩЕСТВЕННОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ РОССИИ

Блныцхэ, дыгъэгъэзэм и 15
6.00 «Хыбарыцхэцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Цагъагъэжэ журналистцхэ»

Пшэдджык» (16+)
6.10 «На страже закона» (16+)
6.25 «Гимн красоте». Телефильм.

Пшэдджык» (16+)
6.10 «На страже закона» (16+)
6.25 «Гимн красоте». Телефильм.

ТВ

ТВ

ТВ

ТВ

ТВ

ТВ

1 КЪБР «Мир» канал

Блыщхь, дыгэгэзэм и 15

- 6.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Цыху Иуцхэм зэрыжауа» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
6.20 «Бгыщхь максамэхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
7.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
7.10 «Узышгугтыгхэр» (12+)
7.40 «Зэгусу доджэ» (12+)
8.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
8.10 «Пшыныгэзэр пьалэу» (адыгэбэзкIэ) (12+)
8.50 «Пхуантэ тельдыжэ цыкIу». Сабийхэм папцIэ таурхэ (6+)
17.00 «Хыбарышцхэр» (16+)
17.10 «Биллягэ». Сабийхэм папцIэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (12+)
17.35 «ЕгъэджакIу» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
18.05 «Тхыль нэхьыбэ» (12+)
18.20 «Хабэр ахьумэ» (12+)
18.35 «Анэдэлхубэз» (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.00 «Си гукъыгхэр». КЪБР-м шыщхь зилэ и журналист Мыз Майе (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.30 «Хыбарышцхэр» (16+)
19.45 «Гунапэкхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
20.15 «Пэжым и жьыуэм шэгэу». ПшыщхьцIэ Анас-Хьыжэ и фэптылу (12+)
21.00 «Лэужь». Тхьдэ шэгэуэзхэмкIэ доктор Мамбэт Хьэлым (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.40 «Хыбарышцхэр» (16+)
Губж, дыгэгэзэм и 16
6.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Хабэр ахьумэ» (12+)
6.25 «Къэбдэй-Балькэрым» (12+)
6.30 «Гунапэкхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
7.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
7.10 «Тхыль нэхьыбэ» (12+)
7.25 «Пшэдджык дэрэ». КЪБР-м егъэджыгхэмкIэ шыщхь зилэ и лэужьцIэ ШэуцIыкIу Людмиэлэ (12+)
8.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
8.10 «Лэужь». Тхьдэ шэгэуэзхэмкIэ доктор Мамбэт Хьэлым (адыгэбэзкIэ) (12+)
8.50 «Дыгэгэ-цыггэ». ЦыкIуэхэм папцIэ нэтын (адыгэбэзкIэ) (12+)
9.00 «Хыбарышцхэр» (16+)
17.10 «Уэджык цыкIу». ЦыкIуэхэм папцIэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (6+)
17.30 «Жыр салам». Максамэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (12+)
18.10 «Усэхэр зэрыт дэфтэр». Япэ нэтын (12+)
18.25 «УщыкIуэхэр». Забоавэ Танзиля (12+)
18.50 «Гунапэкхэр» (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.30 «Хыбарышцхэр» (16+)
19.45 «Си бэз - си пса, си дуней» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
20.30 «ШькIэмэрэ льябжэмэрэ» (адыгэбэзкIэ) (12+)

- 20.50 «Фэеплэ». Иугтыж Борис кызыралхэр илгэс 85-рэ ирокы (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.10 ДАХ-м и гъэзэцIакIуэ гуным и си чэзу зэлуцIэ (12+)
21.40 «Хыбарышцхэр» (16+)
Бэрэжэй, дыгэгэзэм и 17
6.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Си бэз - си пса, си дуней» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
6.55 «Тхьдэм шыщ навкэжунэхэр». Тулэ къалэ (12+)
7.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
7.10 «Спортым и эман» (12+)
7.45 «Усэхэр зэрыт дэфтэр». Япэ нэтын (12+)
8.10 «Фэеплэ». Иугтыж Борис кызыралхэр илгэс 85-рэ ирокы (адыгэбэзкIэ) (12+)
8.50 «Таурхыщхэ» (адыгэбэзкIэ) (6+)
17.00 «Хыбарышцхэр» (16+)
17.10 ««Сабийхэм я дуней»» (12+)
17.35 «Усэхэр зэрыт дэфтэр». Етуанэ нэтын (12+)
17.50 «Спортым кызыжаныхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
18.20 «Усыггэ». Мыкыужэ Анатолэ (адыгэбэзкIэ) (12+)
18.35 «Пыгуныгэм и максамэ» (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.10 Иугтыж Борис кызыралхэр илгэс 85-рэ ирокы. «Драматург» (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.30 «Хыбарышцхэр» (16+)
19.45 «Гурэ гурэ зэрощIэ». Композитор Байцехуэ Абдин (балькэрыбэзкIэ) (12+)
20.25 Зи узуншэгэм сакат зилэ сабийхэм лэжэ сурэтхэм и гъэзэгъуэныггэ (12+)
20.50 «Пшэхабэр уэрэдкIэ зылтэ». УФ-м шыщхь зилэ и артист Нахуц Чарим и юбилейм ирихьэлэу (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.30 «Зи чэзу псалэмэк» (16+)
21.40 «Хыбарышцхэр» (16+)
Махуэк, дыгэгэзэм и 18
6.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Спортым кызыжаныхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
6.30 «Кыгъэхэхэр» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
7.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
7.10 УФ-м шыщхь зилэ и сурэтцIыкIу Мухьэддин. «Гимн красоте». Телефильм (12+)
7.50 «Усэхэр зэрыт дэфтэр». Етуанэ нэтын (12+)
8.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
8.10 «Пшэхабэр уэрэдкIэ зылтэ». УФ-м шыщхь зилэ и артист Нахуц Чарим и юбилейм ирихьэлэу (адыгэбэзкIэ) (12+)

- 8.50 «Пхьумэр мыльхупхьумэр». Сабийхэм папцIэ спектакль (6+)
17.00 «Хыбарышцхэр» (16+)
17.10 «Дыгэгэ-цыггэ» (адыгэбэзкIэ) (12+)
17.35 «Диньмэр гышмэр» (адыгэбэзкIэ) (12+)
18.05 «Даражалэ эришну». Балькэр литературэм и льябжэр зыгъэтылгэ Мечиев Казим и фэптылу (балькэрыбэзкIэ) (12+)
18.45 «Иугтыж Борис и дуней». Гъэзэгъуэныггэ (12+)
19.00 «Дэфтэрхэрэ шыкхьэхэмэр» (12+)
19.30 «Хыбарышцхэр» (16+)
19.45 «Зэрабэз, пшыны». Максамэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (12+)
20.25 Анэм и махум и шыщхь концерт (12+)
21.05 «Гуэаджым и бэзкIэ». УФ-м и сурэтцIыкIу Мухьэддин (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.40 «Хыбарышцхэр» (16+)
Мэрэм, дыгэгэзэм и 19
6.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
6.10 «Иужэ епIыкIэ» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
6.25 «Даражалэ эришну». Балькэр литературэм и льябжэр зыгъэтылгэ Мечиев Казим и фэптылу (балькэрыбэзкIэ) (12+)
7.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
7.10 «Дэфтэрхэрэ шыкхьэхэмэр» (12+)
7.40 «Иугтыж Борис и дуней». Гъэзэгъуэныггэ (12+)
8.00 «Хыбарышцхэр. Пшэдджык» (16+)
8.10 «Усыггэм гуныггэ шыкхь» (адыгэбэзкIэ) (12+)
8.35 «Дыгэгэ-цыггэ» (адыгэбэзкIэ) (12+)
17.00 «Хыбарышцхэр» (16+)
18.10 «Анэшумэ и таурхыщхэ» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
17.25 «Цыху Иуцхэм зэрыжауа» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
17.50 «Балигэ ушцIэ». Третьяк Татьяна (12+)
19.00 «Сцеэм кыхуиуэщIа». Краснадар кьэрал драмэ театрым и артист Щоджэн Асир (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.30 «Хыбарышцхэр» (16+)
19.45 «Гукъыгхэр». Имам Хьэнифэ Абу и пэр зэрыкхэ Кавказ Инкхэрэ муслымэн университетым и ректору шьта Чочаев Шарафутдин и фэптылу (балькэрыбэзкIэ) (12+)
20.30 «Зэрыбгэсэц» (адыгэбэзкIэ) (12+)
20.55 «ХьэщIэц» (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.40 «Хыбарышцхэр» (16+)
Шэбэт, дыгэгэзэм и 20
6.00 «ХьэщIэц» (адыгэбэзкIэ) (12+)

- 6.45 «Зэрыбгэсэц» (адыгэбэзкIэ) (12+)
7.10 «Гухэлэ уэрэдхэр» (адыгэбэзкIэ) (12+)
7.40 «Балигэ ушцIэ». Третьяк Татьяна (12+)
8.20 «Цыху Иуцхэм зэрыжауа» (балькэрыбэзкIэ) (12+)
8.45 «Анэшумэ и таурхыщхэ» (балькэрыбэзкIэ) (6+)
17.00 «Биллягэ». Сабийхэм папцIэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (6+)
17.25 «Билым кваласы». Фриер В и Цэр зэрыкхэ 16-нэ курыт еджалэр илгэсы 100 ирокы (балькэрыбэзкIэ) (12+)
18.10 Штраус Иоганн. «Пшаджан барон». Къэбдэй-Балькэр музыкэ театрым илгэуа опереттэр. Япэ Илхэ (12+)
19.20 «ЛэцIагъэцIагъэ шэныггэ зэлыхьхьIэц» (12+)
19.50 «Хыбарышцхэр» (балькэрыбэзкIэ) (16+)
20.05 УФ-мрэ КЪБР-мрэ гуауджэжэмкIэ шыщхь зилэ и лэужькIуэ Мола Владимир кызыралхэр илгэс 85-рэ ирокы. «Композитор» (адыгэбэзкIэ) (12+)
20.40 «Гукъыдэжэ филэу» (адыгэбэзкIэ) (12+)
21.20 «Республикэм шыкхьбархэр». Хыбарышцхэр (адыгэбэзкIэ) (16+)
21.35 УФ-м шынагуэныггэ махумэ и оргнажэм я лэужькIуэхэм я махумэ ирихьэлэу. «Махуэк джаргэ» (16+)
6.00 «Республикэм шыкхьбархэр». Хыбарышцхэр (адыгэбэзкIэ) (16+)
6.15 «Гукъыдэжэ филэу» (адыгэбэзкIэ) (12+)
6.55 УФ-мрэ КЪБР-мрэ гуауджэжэмкIэ шыщхь зилэ и лэужькIуэ Мола Владимир кызыралхэр илгэс 85-рэ ирокы. «Композитор» (адыгэбэзкIэ) (12+)
7.30 «ЛэцIагъэцIагъэ шэныггэ зэлыхьхьIэц» (12+)
7.80 «ПшадфIэ цыкIуэхэр». Сабийхэм папцIэ нэтын (6+)
8.25 «Хыбарышцхэр» (балькэрыбэзкIэ) (16+)
8.40 «Биллягэ». Сабийхэм папцIэ нэтын (балькэрыбэзкIэ) (6+)
17.00 «Страна улыбок» (12+)
17.35 Штраус Иоганн. «Пшаджан барон». Къэбдэй-Балькэр музыкэ театрым илгэуа опереттэр. Етуанэ Илхэ (12+)
18.30 «Зэчыиэрэ ИлцIагъэпшаджэхэмэр». Тхьакуэ Гуртуев Эпляр кызыралхэр илгэс 90 ирокы (балькэрыбэзкIэ) (12+)
19.10 «Фым шэжэу». «Илгэсы и егъэджакIуэ зэ-леуэм телькIуа ГукъыкIуэ Альбин» (адыгэбэзкIэ) (12+)
19.30 «Жылагуэу Гуэхуэр» (адыгэбэзкIэ) (12+)
20.05 «ХьэщIэц» (12+)
21.30 «Республикэ: тхьэмахуэ зэхуакIуэ кыкхьбархэр» (16+)

«Къэбдэй-Балькэр» ГТРК-м и радио

- Блыщхь, дыгэгэзэм и 15
7.10 - 8.00 «Пшэдджыкым жьыуэ» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
8.10 - 8.35 Иугтыж Борис. «КыкIуану зманым кыртатIэ репортаж. 25-нэ лэщыгъуэ жьыуэр» (адыгэбэзкIэ)
8.35 - 9.00 «Си шым шыпсэу цыхуэхэр». Соттаев Адалджыр (балькэрыбэзкIэ)
11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
11.45 - 12.00 «Ди хьугуэфIыгъуэхэр» цыкIым шыщхь (адыгэбэзкIэ)
13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
13.25 - 13.50 «ИлгэсыщIэм илз кыхуэ зэрыкхэр» (урысыбэзкIэ)
13.50 - 14.00 «Пшэныггэуэхэм я зэпыщIэныггэ» (адыгэбэзкIэ)
15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
15.25 - 16.00 Кулиев Къайсан. «Цымахумэ и чэзу» романын шыщхь пыхьчгъуэ (урысыбэзкIэ)
18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
18.25 - 18.30 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.30 - 18.35 «Псоми тедгэкуэдэнур дакикхитху» (урысыбэзкIэ)
18.35 - 19.00 «Ураш си гышцэр - си адэжэ цыналь» (балькэрыбэзкIэ)
Губж, дыгэгэзэм и 16
7.10 - 8.00 «Пшэдджыкым жьыуэ» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
8.10 - 8.30 «Си Налык къалэр» (балькэрыбэзкIэ)
8.30 - 8.40 «Пшыныгэзэр максыр» (балькэрыбэзкIэ)
8.40 - 9.00 «Къэкуэану тэхуа гунысэхэр». Налэ Заур драгэуэкIуэка интервьэр (адыгэбэзкIэ)
11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
11.45 - 12.00 «Гышцэр зэрыщхь дьлэм хуэдэу». Тхьэзэплэ Хьэсэн (адыгэбэзкIэ)
13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
13.25 - 13.45 «Зи чэзу Гуэхуэр» (урысыбэзкIэ)
13.45 - 14.00 «Таурхыщхэм я дунейм зыпIыкхьакIуэ» (балькэрыбэзкIэ)
15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
15.25 - 16.00 «Уэрэдэр гышцIэ шьэпэгъуэ» цыкIым шыщхь. АфэцIагъуэ Зое (адыгэбэзкIэ)
18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
18.25 - 18.30 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.30 - 19.00 «Псакупсэ джэзэ» (адыгэбэзкIэ)

- Бэрэжэй, дыгэгэзэм и 17
8.00 «Пшэдджыкым жьыуэ». ХыбаргэщIэ-максамэ канал (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
8.10 - 8.40 «Ехьулэныггэм и хэжIыпэхэр». Нахуц Чарим. Япэ Илхэр (адыгэбэзкIэ)
8.40 - 9.00 «Узыншэгэ» (балькэрыбэзкIэ)
11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
11.45 - 12.00 «Нэхэ пасуэ радиом кытахэр» (балькэрыбэзкIэ)
13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
13.25 - 13.45 «Микрофоныр - сабийхэм» (балькэрыбэзкIэ)
13.45 - 14.00 «ГышцIэ зымыкхьужэ и хабэзэр: кьежыпэхэр» (адыгэбэзкIэ)
15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
15.25 - 15.45 «Ехьулэныггэм и жьыпIыкхэр». Нахуц Чарим. Етуанэ Илхэр (адыгэбэзкIэ)
15.45 - 16.00 Мамеев Ибрахим. «Интермедиеу тIу» (балькэрыбэзкIэ)
18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
18.25 - 18.30 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.30 - 18.35 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.35 - 19.00 «Ураш си гышцэр - си адэжэ цыналь» (балькэрыбэзкIэ)
Махуэк, дыгэгэзэм и 18
7.10 - 8.00 «Пшэдджыкым жьыуэ». ХыбаргэщIэ-максамэ канал (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
8.10 - 8.30 «Ухуэныггэ шьэцIуэкI шьыпIэм» (балькэрыбэзкIэ)
8.30 - 8.40 «Кызыдэфэ максамэхэр» (балькэрыбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ)
8.40 - 9.00 Ахубэ Джумэ. «КIаранкIэ» лэужьжыр (адыгэбэзкIэ)
11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
11.45 - 12.00 «Зактэрым и театр». Балькысы Валера (адыгэбэзкIэ)
13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
13.25 - 13.45 «Гуэаджэм и теплэгъуэхэр». Кыш Мухьэддин фэптылу (урысыбэзкIэ)
13.45 - 14.00 «XX лэщыгъуэмэ и антологер» (адыгэбэзкIэ)
15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
15.25 - 15.45 «И чэзу дьлэц» (урысыбэзкIэ)
15.45 - 16.00 «Диньмэр хабэмэр» (адыгэбэзкIэ)
18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)

- 18.25 - 18.30 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.30 - 18.45 «Еджалэм и пшаджIэм» (урысыбэзкIэ)
18.45 - 18.50 «Къэбдэй-Балькэрым шыщхь» радиопроектэр. Жэхум и хьумакIуэм и илгэсырэ Теклуэныггэ Инар илгэс 80 шрикьумэр ирихьэлэу (урысыбэзкIэ)
18.50 - 19.00 «Кавказым и симфоние» (урысыбэзкIэ)
Мэрэм, дыгэгэзэм и 19
7.10 - 7.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
7.25 - 7.45 «ПшэдджыкыфIыр цыхуфIэхэм драгусуэ» (адыгэбэзкIэ)
7.45 - 8.00 «70 - 80 гъэхэм радиом кытахэм шыщхь» (адыгэбэзкIэ)
8.10 - 8.30 «Анэдэлхубэз - лущыггэмэ и бэз» (балькэрыбэзкIэ)
8.30 - 9.00 «Зыуэрэдэм ихьыбарыр». ЗэрэмшIэ Зарэтэ (адыгэбэзкIэ)
11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
11.45 - 12.00 «НэхьыфIэ дьлэу слэгъуэ си уэрэд» (балькэрыбэзкIэ)
13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
13.25 - 13.35 «Къэбдэй-Балькэрым нобэ» (урысыбэзкIэ)
13.35 - 13.45 «Ар пшан хуэйи» (урысыбэзкIэ)
13.45 - 14.00 «Балаев Осман и таурхыщхэр» (балькэрыбэзкIэ)
15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
15.25 - 15.45 «Пшэджэс дуней» (адыгэбэзкIэ)
15.45 - 16.00 «Ууаз» (диньм тэхуэхуэ) (балькэрыбэзкIэ)
18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫШЦХЭХЭР» (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ, урысыбэзкIэ)
18.25 - 18.30 «Усыггэ теплэгъуэхэр» (урысыбэзкIэ)
18.30 - 18.45 «Спорт шьхэлэ» (урысыбэзкIэ)
18.45 - 19.00 «Бжэ тельдыжэ» (урысыбэзкIэ)
Шэбэт, дыгэгэзэм и 20
10.10 - 11.00 «Кавказым и пшэплэхэр». Радио-журнал (урысыбэзкIэ)
11.10 - 11.25 «КЪБР: махуэр махумэ кIэлгыкIуэ». Хыбарышцхэр (адыгэбэзкIэ)
11.25 - 11.40 «КЪБР: махуэр махумэ кIэлгыкIуэ». Хыбарышцхэр (балькэрыбэзкIэ)
11.40 - 12.00 «Максамэ калейдоскоп» (адыгэбэзкIэ)
Тхьэмахуэ, дыгэгэзэм и 21
10.10 - 10.25 «КЪБР: махуэр махумэ кIэлгыкIуэ». Хыбарышцхэр (урысыбэзкIэ)
10.25 - 11.00 Театрыр микрофоным лущэ. «Пылэ» радиосениоронхэр (балькэрыбэзкIэ)
11.10 - 12.00 «Фэеплэр, лыхьхьыкыггэр, гышцIэр». ЛаншыкIэ кыужам Жэхум и хьумакIуэмэ и илгэсырэ Теклуэныггэ Инар илгэс 80 зэрыирукхуэр зэрыщхь гышцIэр (адыгэбэзкIэ)

«Ньэбдэй-Балькэр» ГТРК-м и ТВ

- Блыщхь, дыгэгэзэм и 15
7.07 - 7.10, 7.35 - 7.41, 8.07 - 8.10, 8.35 - 8.41 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Пшэдджык» (12+)
9.30 - 9.45 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ) (12+)
9.45 - 9.55 «Шыгуагуэуэхэр». Шортэн Ахьсарий (12+)
11.30 - 12.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
17.00 - 17.20 «Илхьхуэушцхэр жылагуэм зэрэхэзгъэ» (12+)
17.20 - 17.30 «ЗэбжэцIэ шынагуэныггэ» (12+)
17.30 - 18.00 «Эманым и кIуэрлэр гышцIэм и кIуэрлэ». КЪБАСР-м гуауджэжэмкIэ шыщхь зилэ и лэужькIуэ Рахаев И. кызыралхэр илгэс 105-рэ шрикьумэ ирихьэлэу (12+)
21.10 - 21.30 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Губж, дыгэгэзэм и 16
7.07 - 7.10, 7.35 - 7.41, 8.07 - 8.10, 8.35 - 8.41 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Пшэдджык» (12+)
9.30 - 9.45 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ) (12+)
9.45 - 9.55 «Зарумэ и быкхэр». Елмэс К. (12+)
11.30 - 12.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
17.00 - 17.20 «Социальнэ Иналтэ». Хамэ къалэ и шыщхь цыкIуэхэр ди псэуком кыкхьзэрыкхэр (12+)
17.20 - 18.00 «Ди дзыкхуейр Теклуэныггэ». Фильм-концерт (12+)
21.10 - 21.30 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Бэрэжэй, дыгэгэзэм и 17
7.07 - 7.10, 7.35 - 7.41, 8.07 - 8.10, 8.35 - 8.41 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Пшэдджык» (12+)
9.30 - 9.45 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ) (12+)
9.45 - 9.55 «Дыгуэс. Нобэ. Шьидей». Бэжэ зыгуэхэм хэтэ Дадэхуэ Хьэсетт (12+)
11.30 - 12.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
17.00 - 17.20 «Ди кыкIуэнуэр зэгъусуэ доуху» (6+)
17.20 - 18.00 «ПшымыгушцIэ папцIэ».
Жырыкь Заур тэхуэхуэ (12+)
21.10 - 21.30 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Махуэк, дыгэгэзэм и 18
7.07 - 7.10, 7.35 - 7.41, 8.07 - 8.10, 8.35 - 8.41 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Пшэдджык» (12+)
9.30 - 9.45 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
9.45 - 9.55 «Узыншэгэ фышцIэ». Пирогвым и Цэр зэрыкхэ уэрэмэ тет дигнастикэ центрь (12+)
11.30 - 12.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
17.00 - 17.20 «Си уныцIэр» (12+)
17.20 - 18.00 «Литературэм и дуней». Мечиев Казим (12+)
21.10 - 21.30 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Мэрэм, дыгэгэзэм и 19
7.07 - 7.10, 7.35 - 7.41, 8.07 - 8.10, 8.35 - 8.41 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Пшэдджык» (12+)
9.30 - 9.45 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (адыгэбэзкIэ, балькэрыбэзкIэ) (12+)
9.45 - 9.55 «Дыхьагъуэу хьэпIэ шьэпэгъуэ». Эль-Санд Фейз (12+)
17.00 - 17.45 «Терроризм узэфам пшэ-лэгъымэ и оргнажэм я лэужькIуэхэм я махумэ (12+)
17.45 - 18.00 «Ди шьинэр». Акхьсырэ Мухьэддин кызыралхэр илгэс 90 шрикьумэ ирихьэлэу (12+)
21.10 - 21.30 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Шэбэт, дыгэгэзэм и 20
8.00 - 8.15 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
8.20 - 8.35 ШыпIэ зман. Шэбэт (12+)
14.30 - 14.50 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
20.50 - 21.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр (12+)
Тхьэмахуэ, дыгэгэзэм и 21
8.00 - 9.55 ШыпIэ зман. Федеральнэ телеканалым шыкхьбархэр (12+)
8.20 - 8.35 ШыпIэ зман. Тхьэмахуэ (12+)
14.30 - 15.00 ШыпIэ зман. КЪБР-м шыкхьбархэр. «Тхьэмахуэм кьриубыдэ хьыбархэр» (12+)

«Россия 24» «Къэбдэй-Балькэр» ГТРК-м и ТВ

- Блыщхь, дыгэгэзэм и 15
15.00 ШыпIэ зман. «Россия 24». «Тхьэмахуэм кьриубыдэ хьыбархэр» (

Цыхум фыуэ яльэзгъуа Бахъуэ Бетлал

Абыхэм ядэлэжъэну Къашыргъэ Билал, Бахъуэ Бетлал, концертмейстеру а зэмным шыта Къуэдэ Абуэчыр сымэ Зеикъуэ ягъаклуэри, мазэккэ ягъэжъуэр къэралым и къалашхэм цагъэлъэгъуону программэр.

1964 гэм ахэр Мэзкуу ирагъэблэгъащ. Гупым хэтэц: Къашыргъэ Билал, Бахъуэ Бетлал, Цомахуэ Хъэсэнбий, Хъэфыццэ Мухъэмэд, Къуэдэ Абуэчыр, Согуэ Данил, Соблыр Людмила, Цомахуэ Юрэ, Бер Хъэбалэ, Нэщлэпъиджэ Ибрэхым сымэ, нэгъуэщхэри.

«Центральный дом работников искусств» жыхуиэ унэм и утыкушхуэм цагъэзэщтлэ Бахъуэ Бетлалрэ Къардэн Хъэсэнрэ зэдатха «Уи цыр Мадина хъэмэ Маринэ?» уэрэдър. И эи зыдэгъуэри урысыбзэккэ зэрэдзэккати, едгъуэхэм ягъуэр ихъэхуат. Бахъуэ Бетлал и уэрэдъм, дауи, эзыри дежууыт, фэтырлэри (доули) Измэпсымэр игъэбзэрэбазуэ. Зеикъуэ и агитбригадам япэ увылпэр къыбъуэ Къэбэрдейм къыгъэзэжъуэ щыташ.

Бахъуэ Бетлал апхуэдэккэ локлуэля-клубти, Шэнхэбзэмккэ унэм къыбъуэзэргъэлэццэ театр цыкълум игъэуэ спектаклхэр а декорацихэр езым къыгуысысыжырт, игъэхъэзырт. Абы къыщынэмщыцлауэ, спектаклхэм эзыри шоджэу, роль шыгъэзэщлэр къуаждэхъэм ягъуэ къыташ. Шэнхэбзэмккэ унэм шекълум спектаклхэм цыхубэм къытрагъэзэж, «Бетлал джэгунуш» жэм.

И цлэр фыккэ куэдрэ мэлэу, эзыри цлэрылэу мэхъу. 1962 гэм театрым республикэм шекълумкэ зеплеум къыщыгъэлъэгъуэ Къардэнгушцэ Зырамыку и «Къанщодубийрэ Гуащэгъагърэ» пьесэм къытрищылккэ спектаклхэр. Зеплеуэ нэужым, Бахъсэн театр «Цыхубэ театр» цлэ лэплэр къыухуагъэфашэ.

Бахъуэм Бахъсэн цыхубэ театрым хэлъхъынгъэшхуэ хумишцлэ, арац япэ лъэбакъуэхэр езыгъэчар. Ерчэн Леонид цыхубэ театрым и унафощцэ пылэккэ ящри, Бахъуэ режиссер ягъуэу. А театрым Бетлал хумишцлэ «Пэсккэ къазуэ насылыр», «Ди хъэблэм къыщыкыуэхэр» жыхуиэ пьесэхэр.

Бахъуэм роль игъэзэщлэр апхуэдэккэ къоувулэри, Ерчэн Леонид цыхубэ театрым цыгъэуэа спектаклэ 25-м и роль нэхъыщыкыуэхэр игъэзэщлэр Бетлал ирет. Ар шыдэжгъуащ «Мадина», «Къамотрэ Лашэрэ» (Шоджонцъыкыуэ Алий итха къыгъэхэмккэ); «Си хъыгъэуэуэуэ и хъыгъэуэуэ» («Шыкыуэ анэ» (Хауаев Г. и пьесэхэмккэ)); «Алкъейрэ Талэкъейрэ» (Сулеймановым и пьесэм къытращылккэ, Талэкъейрэ и роль игъэзэщлэ); «Залымыгъэккэ ягъэзэж» (франдзы хъакуэ, классик Мольтер Жан-Батист и пьесэм къытращылккэ, Сканарель и роль Бетлал къылыбат); «Ией пцлауэ, фылуышыгъуэ» (Къамбий Дж. и пьесэм) «Шейтан хъыдыкыуэ» (Нахурашвили Т. и пьесэм), нэгъуэщхэри.

Бахъсэн театрым псэ хъылыгъэ Бахъуэ Бетлал гушыр и лэпгъуэ, ар и дуней тетыккыи, и хыгъэхэмэ ипущу къаохот, Театр цыхубэм фылуэ ялгъуэрт, зэдкълэм лэплэ ешкккэ шрагъэблэгъэрт. Псом хуэмидуэ Бетлал къыбулгъуэ игъэзэщлэрт езым итха пьесэхэм гушыр дажэккэ гънэцлауэ хэт комедиинэ ролхэр.

1969 гэм Бетлал, и унагъуэр и гъусэу, Бахъсэн къалэм мэлэпхуэ. Ар Бахъсэн райисполкомым и агитационно-художественнэ бригадам методисти ядэлэжъэну ягъаклуэ. Бетлал адыгъэбзэккэ екълу матхэ, махушхуэм хуэгъэца сценарийхэм нэмшыл, интермедиехэр, гушыр клэщхэр, ауанхэр агитбригадам игъэзэщлэрну хуэт. Бетлал и гулыр районым игъэхъэзыр зэхуэхэм, махушхуэ лъапыгъэм къахолькыккэ, утыкур ягъэбжыфлэу, жылгъэзэхэм гуынджэ ирату, концерт дэджэм хэтц. Театр лэжыгъэм нэхъ кууэ хыщылккэ пащцэ, Бахъуэ Бетлал 1987 гэм КъБКЪ-м шыла театральнэ курскэм илэсккэ шоджэ, и шыныгъэм хегъэхъэм.

Шысабийм шегъэжъуэ Бахъуэм и гурылгъуэрищхэр усэу, макъамэ даху дунейм къытхыащ. И хыгъэхэм къаохот адыгъ хъум, лэпкъым, хабзэм, анэдгъуэбзэм пицэ зырыщылккэ. Бетлал и гу дабагъырэм цыхум хула лъагъуныгъэмрэ белджылыуэ къыбурагъалуэ «Шычалхуа шыналыр», «Жей, си анэ», «Си бзэу си лэпкъыщлэ» усэхэм, нэгъуэщхэри. Шыпэщц иккэ цапхъэц Бахъуэ Бетлал и лэпкъыщлэжыккэ.

И хыгъэхэр газетхэм къытрадзэрт, усэхэмрэ уэрэдхэмрэ радиомккэ къатырт, телевиденккэ ахэр къагъэлъэгъуэрт. 1986 гэм «Эльбрус» тхылъ тедзапэм къыди-гъэклэщ Бетлал и гушыр клэщхэмрэ расказхэмрэ зарыхуа «Анэл» жыхуиэ тхылыр.

1990 гэм къыщыццэдзэуэ Бахъсэн райисполкомым Шэнхэбзэмккэ къуадэм и художественнэ самодеятельностымрэ фольклорымккэ и методисту лэжъащ. А зэмным Бахъуэм гупысыс кууэ илэ и хыгъэхэр - расказхэр, повестхэр дунейм къытохыт. Ци цыкълугъуэр зауэ зман хъэлэхэм хуибыда Бетлал и хыгъэхэри нэхъыбэ зыгъуэхуэ и сабиныгъэм и нэгъуэщлэр къуаждэхъэм ягъэва бэлыхъымрэщ. Псалъэм пащцэ, «Нэспрэ насыр» зыфицла повестым и япэ напкъуылым тещ: «Си аншхуэ Бахъуэ Ужэ фэелат хуощи». Мы повестым кууэ къылыатэ Бетлал и гъащцэм и къекулэ-кыкыр.

КъБР-м и Тхакълуэхэм я зэгъуэныгъэм и къыпщытхакълуэ гупым и унафощцэ Тхъэ-зэплэ Хъэсэн гуапэ дгъуэ хуыщтлэ Бахъуэм и творчествэм. Хъэсэн и лэпкъыккэ, и фыццэ псалъэккэ Бахъуэ Бетлал 1997 гэм Урысей Федерациэм и Тхакълуэхэм я соозым хагъэхъауэ щыташ. Икыккэ зыщыгуфылккэ тхылынымплэр и дуней ехыжыгъуэм хуазам, цыхубэм Бахъуэ Бетлал и творчествэм хумишцэ лъагъуныгъэм ар псэуэ и гъуэгуэр нэху хуыщцлэ, дамэ къытригъакълуэ, и гур игъэлэйтхуэ щыташ.

Тхыгъэфхэм я мызакъуэу, лугъуэгуэ зэмплэуэжыкыуэ куэдэм хуэлэжыт ар: сурэтхыц лэзэт, пхъэм къыкыщылккэуэ хъышыл хъэлэмэтхэр ищтыр, и лэккэ ицла лэпкъ музыкальнэ инструментхэр (шешу, пхъэщыц, мандолинэ, бэрэбан) фэелат и унагъуэм ноби шызэрэхэ.

Бахъуэ Бетлал лэжыкыгъэ дахэ куэд къыгъэнэщ: усэ, повесть, расказхэр, интермедиехэр, сценарийхэр, гушыр клэщхэр. Бетлал итха уэрэдхэр дэ лэпкъым и лэпгъуэ дуней тещ, адыгэм псэ хуахъуащ, цыхубэм ялурылтыц дзэлэ уэрэду. Езы Бетлал уэрэдър и гъащцлэ, и гукъыдэжт, и Шыкълуфэгуэрт. И гупысысри мырат: «Мэ-зым шыкълум, бдэжкъыящэ шыццэлым, зы дахагъэ гуэр солгагъуэ е пэсккэ зыхъэ-зощцэ. Апхуэдэу шыкълуэ, усэ гуэр умытхынккэ, макъамэ уи хъыгъэм къымыхъэнккэ лэмал икъыым. Ар къыгъэхъулэрт цыхубэм уэрэд стар ирахъожъэмэ, гъащцэм и лэпкъыгъэ зыхъэщцлауэ, дахагъэм сыхъэхэ».

Бахъуэ Бетлал уэрэд тхыным гукъыдэж къыриным къежъапцэ хуэхъуэр Бахъсэн районым Шэнхэбзэмккэ и унэм и агитбригадам и гъусэу утыку къыщыбарщ. А гулыр къуажэ куэдэм зыкыщыгъэлъэгъуэу, республикэм и утыкушхуэхэр ягъэбжыфлэу, Кавказ Ишхъэрэм хыгъэ республикэхэм я утыкушхуэхэм нысыфу къекулэуэцлэ, дэнэ къуамы, лэплэщэжккэ шрагъэблэгъуэ.

Сценэм и лупхъуэр зэлукыуэ Бетлал къызырхъуэ, иджыри зы псалы жимылауэ, цыхубэр лэгуаушхуэккэ пэжэрт. Арат езыгъэлэуэкълэр концертхэр. И гушыр-лэжъэмккэ, монолэжъэмккэ игъэщэрэщлэрт программэр, итха уэрэдхэр цыхубэм фылуэ ялгъуэрт. Концерт гурым шыц фылуэ, зыгуэрккэ пышнауэхэм ящыц сымаджэ хуамэ, гупым эзыр яхътысымэри, пышнэр къыщтэрт, е шушу лэмпэсымэу, е мандолинэу шрет, дэтхъэмэ еуэрт, оркестрыр игъэщэрэщлэрт, псэ хыльхэрт.

Бахъуэ Бетлал и уэрэдхэр цагъэзэщлэ ди республикэм и къалэхэмрэ къуаждэхэмрэ я мызакъуэу, ди гуныгъуэ республикэхэм, псом хуэмидажу Шэрджасымрэ Адыгеймрэ. Хамэ къэрал шыпсыу адыгъэхэм Бахъуэм и уэрэдхэр фылуэ ялгъуэ. Абыхэм (я бжыгъэр 100-м шегъури) гъэ-щлэшхуэ ялэщ, нобэмэ ди республикэм Шэнхэбзэмккэ унэхэм шызэхъыб.

Ахэр теухацц хъум, заушхуэ екулэжкэм, хабзэм, анэм, гурфлэгъуэ махуэхэм, хъыгуэллыгуэр зыгъэдаж нэщнэхэм, лъагъуныгъэм, нэгъуэщц лэжыгъуэхэм. Уэрэд итхэхэм я нэхъыбэм и псалыгъуэ цыгъэбжыгъэр езы Бетлалц, купцлэфлэу, макъамэм удихъэхуэ, гум кинэу. Абыхэм ящыщ «Си Къэбэрдей-Балъкъэр», «Бахъсэн пащцэ уэрэд», «Унэ идощэ», «Умыгъ, нанэ», «Ущыуамэ, къэгъэзэжэ ечанджэр уи напэм», «Уи жейм шыгъ-флэуэр хэт?», «Си гум укыкыащ», «Пышныным сэ сагъэдэжгъуэ», «Шынамахуэ розэ» жыхуиэхэр, нэгъуэщхэри.

Псом хуэмидажу уэрэдусым къежъулац композитор цлэрылэуэ и гъусэу итха уэрэдхэр. «Ленэ дажккэй», «Адыгэ пща-

цэр къофэ», «Махушхуэ джэгуэ», «Хэт услэщхыккэ?», «Щауэшыщ уэрэд», «Къафэ, адыгэ хэку», «Си уэрэд», «Сызэхэхэ», «Хэт епта си гъатхэр?», «Фыкыбелгъэ ди гурфлэгъуэм», «Нысащэ уэрэд», «Сыт жес-лэнуэр си псэм?», нэгъуэщцхэри куэдэм гъащцэ гъусэ яхуэхъуауэ пхуэжыгъуэ. Псалъэм пащцэ, Тхъыбысым Умаррэ Бахъуэ Бетлалрэ зэдатха «Адыгэ нысэр унэм идощуэ» уэрэдым гурфлэгъуэр нэхъ лэгуауэ уи нэгъуэщцхэуэ, «Уридадэм» и лэпккэ жылэ мэхъу, зы унэиши къанэркъым мы уэрэдър шыагъэзэщлэу.

Тхъыбысыным макъамэ зыщылхыа «Хэт элптар си гъатхэр?» уэрэдър-щц? Зэкълупщ и псалыгъуэ, макъамэр, зыгъэ-зэщлэри. Бетлал жийэжт: «Уэрэдым и псалыгъуэ «Ленин гъуэгуэ» газетым къытра-дзати, ар Тхъыбысым Умар къылыгауэри, макъамэ шилыкыащ. Ар Къэлэбчэ Ирнэ жийэу радиом шрагъэжъуэ щыташ, иккэ а уэрэдым и фыгъэккэ дызарыщы-хуат Тхъыбысымрэ сэрэ». Апхуэдэу дунейм къытхыащ иджыри зы уэрэд, псэм хыкыуэ, гур игъэлэйтхуэу.

Ауэ Бахъуэр япэу зыдэлэжар композитор лэзэ Къардэн Хъэсэн. А тум зэдатхуэ уэрэд 15-м нэс дунейм къытхыащ: «Адыгэ пщащэр къофэ», «Ленэ дажккэй», «Хэт услэщхыккэ?», нэгъуэщцхэри. Бахъуэ Бетлал и усэхэм макъамэ шцлэгъуэуахэм ящыщ Къэбэрдейм и композитор цлэры-лэуэ Согуэ Данил, Даур Аслъэн, Къэбэр-докъуэ Борис, Жылау Арсен сымэ.

Уэрэдусым усакълуэ куэд и нбыжыгъути, я усэхэр къатырт е езы Бахъуэм къаилы-хырти, макъамэ шцлэгъуэуахырт. А шы-ккэ тет уэрэд куэд дилэ хуащ Къыбэр Петр, Джэджэгъуэ Борис, Къэщ Мухъээ, Шэджыкыщцэ Хъэмэщ, Хъэх Зурбий, нэгъуэщцхэми я псалы шцлэгъуэ.

Уэрэдусым пышнэ фылуэ илгъауэ, эзыри еуэу щыташ. Арауэ къыщылккыныш и уэрэдхэм «пышнэ» псалыгъуэ куэдэ къы-щыщхырт: «Пышныным сэ сагъэдэжгъуэ», «Унэ идощэ», «Адыгэм ипхъуэ», «Ма-хушхуэ джэгуэ», «Къафэ, адыгэ хъу» нэгъуэщцхэми. Абы нэмшыл, ди пышнауэ цлэрылэуэуэ Къуэдэ Абуэчыррэ Сакху Хъэсэнрэ зыгъэсэри, дгъэлпыкыуэуэ абы-хэм яхуэхъуэри, гъуэгуэ езыгъэгъуэтары Бахъуэ Бетлалц.

1995 гэм дыгъэгъэзэм, Бахъсэн район администрациэм и жэрэдккэ, Бахъуэ Бетлал и нбыжыгъуэ илэзэ 60 шрыкым ири-хъэллэу, и творчествэм теухуа пышхэ хъар-зыц хуагъэхъэзырт. Ди республикэм и тхакълуэ, усакълуэ, уэрэдэу, лэжыкыуэ пажэм и цлэр ялгъащ, пщлэшхуэ хуащлэщ. Район администрациэм и тхъэмдауэ а зэмным лэжэ Берд Хъэрэтралый къыбгъэдэжыуэ Шыкы тхылэ иритат. Пышным къекулэ-лэт Бетлал и уэрэдхэр зыгъэзэщцэ уэрэд-жыкыуэ цлэрылэуэуэ Мэрэмкыуэ Хъусэн, Пащцэ Ленэ, Шунамахуэ Хъэрэрил, Къа-шыргъэ Мухъэмэд, Сокуэр Олыгэ сымэ, пышнауэуэ Къуэдэ Абуэчыррэ Сакху Хъэсэнрэ.

Си гъащцэ псор лэпкъым и шэнхэбзэм пызыцлэ, лэжыкъ дажэ къыгъэгъна, зи цлэр цыхубэм гуапэу ягъ кинэжэ Бахъуэ Бетлал, и нбыжыгъуэ илэзэ 62-м иту, 1997 гэм мэкуауэгуэуэм и 10-м дунейм ехы-жаш.

Бахъуэ Бетлал и къалэмылэм къыщлэжкэ тхылыр:

«Анэл» (расказхэр), Налшык, «Эльбрус» тхылъ тедзапэ, 1986; «Нэспрэ насыр» (расказхэр, повесть), Налшык, «Эльбрус» тхылъ тедзапэ, 1995; «Адыгэ пщащэр къофэ» (усэхэмрэ уэрэдхэмрэ), Налшык, «Эльбрус» тхылъ тедзапэ, 2001.

Уи жейм шыгъэфлэр хэт?

Бжыкыгъэ гуэплэным псалыуэ къыкысхар, Си гур пхуэлэушхуэ къыдэхъащ. Жъщэр сэ щызэмгъэжэйр Уэрккэ шукыным, дажккэй, Ауэ шоццлэ зэшыгъуэ мы дунейр.

Мазэм бэйжккэ шылэуэр зэхетхыкы, Вагъуэхэм фи пщлэнтэр зэлапхыкы. Си гупысыр хуауэу пщтыр. Уи шыгъэуэбжэм (с)ириплырац, Ди зэхуакум жэщыр цомамьр.

Палыуэ къызэптэри бдэкълэуаттэ, Нэккэ уи бжэм усэ ныгъестхыц: Сэ къыгъэзэжэу щытыгъуэ, Уи пышнэбээр цыккэ къуода Е нэгъуэщцэ пышнэбээр умыхъуа?

Нэхуц бэум и макъыр жыжыуэ къула, Гъуэруэ уи шыгъэуэбжэм нысфлэу. Си псэр пышныгъуэ унэм шцлэщ. Гухалэ батэр сукымылэуэ, Сэр нэмшыл уи жейм шыгъэфлэр хэт?

Тхыгъэр тедзэным хуэзыгъэхъэзырар КЪАНКЪУЛ Раиссэц.

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм

Малъхъэдис

Зыгъэхъзырар нэципъиджэ Замирэщ

Псалъэжъхэр

ЗыхуащIэ нэхърэ - зыщIэф

- ♦ Джэд нэхърэ джэдыкIэ нэхъ Iушщ.
- ♦ ТIакъуэр закъуэ палъэщ, закъуэр шымыIэ пэлъытэщ.
- ♦ Джэду здэщымыIэм дзыгъуэ соятэ.
- ♦ Зы къэлэрри къэлэрришэри зэхуэдэщ.
- ♦ Бзаджэ уи пашэмэ, бзаджэ ухуэшэ.
- ♦ Зы мафIэ хъуаскIэм жылэ псор къресэки.
- ♦ Нэм илъягъур щхьэм и уасэщ.
- ♦ Уэсукхъуэр бзу цыкIуэм къегъэхъей.
- ♦ Псэунум лъакъуибгъуэ щIэтщ.
- ♦ ЗэдэлпIэ щIэхци, зэдэшхэ IэфIщ.
- ♦ ЛажьэнкIэ уашхэщ, шхэнкIэ дыгъужьщ.
- ♦ Пхъэлэщэ вийм зэдэщтэмэ, щыгуль къагъазэ.
- ♦ Лы и къуэгъурэ вы и гъуррэ.
- ♦ ЗэбгъащIэр IэщIагъэщи, умышIэр IэщIыбщ.
- ♦ Пщы зи шыпэлъагъуэм тхъэ шохъу.
- ♦ ЗыхуащIэ нэхърэ - зыщIэф.
- ♦ Хьэрчытэм берычэт хэлъщ.
- ♦ Бзу кхъуей фIэкиа ямыIэ цыIэкъым.
- ♦ Пщы зыфIэлпщым пщылI къыпфIеш.
- ♦ Щхъэ къуийм и лажьэ щхъэ псэум ищIэркъым.
- ♦ Iэгу нэщI IэщI джафэщ.

ГушыIэхэр

Зэхуэс

Гукъыдэжыншэу школым къыкIыжа щIалэ цыкIур и адэм бгъэдыхъауэ жрелэ:

- Папэ, пщэдей ди школым адэ-анэхэм я зэхуэс цыIэф. Ауэ егъэджакулэум зэржиIамкIэ, зэхуэсым куэд хэтынукъым.
- Сыт абы къыкIыр? - щIоупщIэ адэр.
- Уэ, сщ, школым и унафэщIыр дызэхуэзэну аращ, - жи сабийм зрилъэфыкхурэ.

Сожей

ЗэныбжъэгъуитI зопсалъэ:

- Пщэдджыжьым сыхъэтыр къыщэуэкIэ, фочкIэ къызэуауэ фIэкиа къысщыкхуркъым.
- УкыгъащIэу укыщыльэтрэ?
- Хъэуэ, яукIам куэдэу сожей.

ЕкIуэкIы: 2. Псалъэжъ: «Куэсэ ... умышI». 6. Псалъэжъ: «... и шагъ нанэ шыIэкъым». 7. Цыхубз-хэм (цыхухуэ куэдми) къыздрахъэки хъэлшып цыкIу. 8. Тхъэ-кIумэкIыкхыым фIыуэ илъягъу адэхэжI. 9. Нэпсей, зи мылкъум те-гужьейкIа цыху. 11. Дунейр нэхъ цыщыIэхэм языныкхуэхэм щатIа-гъэ цыгъын Iэщхъэншэ, бжъэхуц дэлъу ядауэ. 12. Сабийм пылэр щхъэремыкхун папщIэ кIэрыда кIапсэ цыкIуитI. 15. Гъэгъа хужь Iэрамэхэр куэдэу къызыпкIэ жыг. 17. Аушydжэр къыщалъхуа адыгэ тхакIуэ, журналист. 18. Зиусхъэн лъэпкъ. 19. Мэжаджэ, хъэтык, чыржын, ... 21. Псалъэжъ: «Гупыр цызэхыкхэм шу пашэ, къыщад-гъээжкIэ шу...». 22. Цыхур дунейм зэрехыжамкIэ хьыбарегъащIэ.

Къехъы: 1. Фоч, кIэрахъуэ хуэдэхэр щыщымыIам къагъэсэбэ-пу шыта Iэщэ. 2. Хъэцэпэцэ. 3. Уэс жьгъей дыдэ. 4. Пшэр, лы лей зы-тель. 5. Цыху теплэншэ, фээншэ. 10. Нэзэрыхъэм къытекIэ цыкIур. 11. Хамысауэ, езыр-езыру къэки ерыскыпхъэ гъур. 13. Псалъэжъ: «Бгъэр куэдрэ уэмэ, и ... мэкъутэ». 14. Iуэрылуатэм къызэрыхъэщым-кIэ, щакIуэ щыIэу Андемыркъан пщышхуэм ешад мылхуэдэ пса-лъэхэмкIэ: «Бесльэней пIапацIэу... си шэм и кIуэжIэр уигу ирихъа?». 16. Ди гунэгъуэ псэу лъэпкъ. 20. Шым и кIуэжIэ. 21. Цыхубз цыгъын.

Зэхэзылъхар САУТ СулъгIанщ.

ГъэщIэгъуэнщ

Хым тета Генри

Португалием и пащтыкхыкхуэ Генри (1394 - 1460) и гъащIэ псор зытрихуар цыхум и лъэр здынэмыса щыIэ IэнэщIхэр къэхутэнрыщ. Португалием и Альгарвэ и губернатору шыткIэрэ, къухьхэр щадухуэ, цызэрагъэлэщыж щыпIэ Iухуащ, хым техъэнухэр цагъэхъэзыр школ къызэIуихащ.

Хым фIыуэ хъызыкIыкI, щес цыхухэр, астрономхэр, географхэр зэхуишэсри, Африкэм и къухьэлпэ лъэныкхуэм и хылуфэр къэзыхутэ-ну экспедицэхэр зэригъэпэщад. Апхуэдэ гуп 14 иригъэжъат Генри, ауэ Боядор пIанэлпэм зэрынэсу къагъээжырт. Абыхэм жалэрт адэкIэ тенджыз щхъуантIэ шынагъуэ гурэ щыIэу, къы-щепс дыгъэр апхуэдицкIэ гуащIэщи, хыр къы-гъэкъуалъуэ, цыхуфэр фIыцIэу трижыкIыу, зэи нэм имылъэгъуа псэушхъэ шынагъуэ гурэ-хэр щыпсэуэ.

Апхуэдэрэ екIуэкIащ 1434 гъэр къэсыху. Абы цыгъуэ Генри и чонджэщэгъуу, и акъылэ-гъуу шыта, Иннес Жил хым техъащ, жыхуаIа пIанэлпэм адэкIэ цыIэхэр зригъэлыагъури, псэуэу къыгъээжауэ шытащ.

Иджы дэнэ къали дэщ

1902 гъэм Урысейм ялэу зекIуэн щыщIад-заш троллейбусхэм. А лъэхъэнэм «электроав-томобиль»-кIэ зэджэу щыта машинэхэр ца-гъэунэхуар Санкт-Петербургц. Троллейбусым килограмм 820-рэ и хъэлыагът. Абы папщIэ электроIэмэлпсымэхэр къызэррыщIагъэкIыр барон Шуленбург и проектмыкIэт. Токыр зэрэ-кIуэ Iэмалыр зытращыкIыр франджы къэхута-кIуэ Ломбар-Жерен къыгупсыса конструкторэщ.

Ток Iапсэкиэ къызэрыгуэки гъуогум къы-щызыжыкх машинэр Урысейм занцIэу псоми цызэрагъэкилуэфакъым, илхъэ 30 дэкиа нэужыщ ар Москва «къыщыдэувар».

ДОХЪУШОКЪУЭ Санэ.

Шхыныгъуэхэр

Лы гъэжъа-гъэбэкхъа

Мэлылыр ятхъэщI, яупщIа-тэ тыкхыр цыкIуэрэ, дзэху тепщэчым иралъхъэ, абы халъ-хъэ пIащIэурэ упщIэта бжыны-щхъэ, бжыныкху, шыбжый, шыгъу, псы щыIэ щIакIэри IэкIэ фIыуэ зэлэщIэ, бжыныр япы-тIурэ и псыр къыщIахун щхъэкIэ. Шынакхыщхэр трапIэри щыIа-пIэм сыхъэти 5 - 6-кIэ ца-гъэуэ, нэхъ зэхэщыпсыкхы-н щхъэкIэ. Лыр цагъэжъэнум и деж шынакхым лы тыкхыр-хэр кърах, кIэрыпщIа бжыны сытхэр кIэрахри тIэкли гъэ-жэпхъ. Лы жэпхэр дзасэм фIалъхъэри мафIэ дэпкIэ ягъажэ, лъэныкхуэ псомки тхъуэллэ дажэ хъухькIэ. Лы жьар дзасэм къыфIахри тебэ кум иралъхъэ, абы халъхъэж а бжыны-бжыныкху зыгъэлэ, псы къыщIэжэри щIакIэж, джэдгын хаудэ, зэлэщIэ, теба-щхэр трапIэри мафIэ щабэм тету ягъэбэкхъ дакыкIы 7 - 8-кIэ. Iэнэм пщтыр трагъэуэ. Дащ пIастэ, мырамысэ, чыр-жын, хъэлламэ, щIакхъуэ.

Халъхъэхэр (зы цыху Iыхъэ):
 Мэлылу - грамм 200
 Бжыныщхъэ укъэбзауэ - грамм 80
 Бжыныкху укъэбзауэ - грам-ми 50
 Шыбжый сыр мыхъэжауэ - грамми 2
 Псы щыIэу - грамм 50
 Шыгъуу, джэдгын убауэ - зыхуыным хуэдиз.

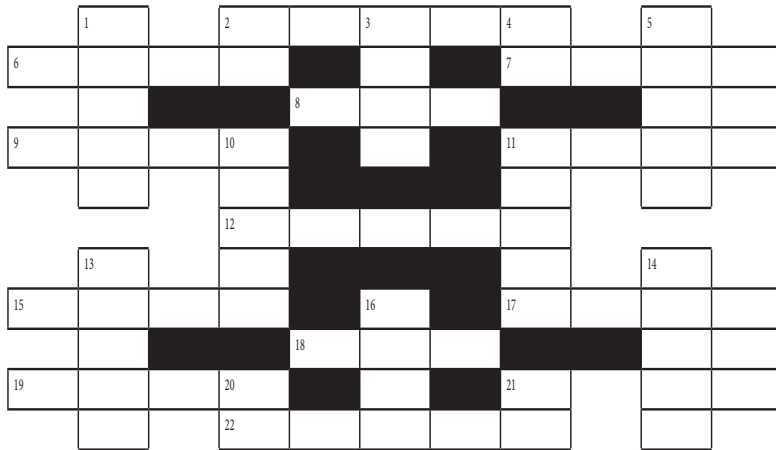
Тхурэ форэ зэхэжъышыпсыхъауэ

Мы шхыныгъуэ-хушхъуэ-гъуэр хуабжы сэбэпшхуэ яхуохуэ зи тхъэмщыгъуэ, шха-лъэ узэхм, зи давленэр ехуэха-хэм, зи бгъэм щыIэлэ хыкхэхэм, Iупс бзаджэ зIэхэм. Фом халъ-хъэ тху гъэжъагъащIэщ. Тхурэ кIэстрлым иралъхъэ, хэкIум трагъэуэри ягъэти. ЗэлэщIэурэ абы фо хакIэри фIыуэ зэхэжъэзэрхы. Къытра-хыжа нэужэ аджэ е кхъуэщын шынакхым иралъэри и щхэр тепIауэ щыIапIэ-кIыфIыпIэм ягъэуэ. ЗэмкIуэжыкIуэ куэдрэ щытщ. Шашхыным и деж зы-хуейм хуэдиз къыщхъэщахри ягъэхуэбжэ. Мырамысэ хуа-бэм и кум илэу яхэ е шэ гъэл-штам традэзри шхэн и пэ къы-хуэу ираф.

Халъхъэхэр:
 Фоуэ - грамм 1000
 Тху гъэжъагъащIэу - грамм 1000

«Адыгэ шхыныгъуэхэр» тхылым къытхыжащ.

Псалъэзэблэдз

Дыгъэгъазэм и 6-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэуапхэр:
ЕкIуэкIы: 1. Лъэмб. 3. Убых. 7. Кхъухьэлпэ. 8. Нэрыбгэ. 11. Тхъэгъуш. 13. Хъэжы. 14. Хьэлэ.
Къехъы: 1. Лъахъш. 2. Мэкъу. 4. Бжъэ. 5. Хадэ. 6. Жэмыхьэт. 9. Бжыкх. 10. Мазэ. 11. Таж. 12. ШкIэ.

Шоджэнцікы Алий и цѣр зезыхѣ Къэбэрдей къарал драмэ театрым шагъэлъпащ РСФСР-м шыхъ зилэ и артисткэ, КъБР-м и цыхубѣ артисткэ Жъаклэмыху Клуэ и ныбжы илъѣс 85-рэ, ар театр гъуаджэм зэрыхуэлъжэрэ илъѣс 60 зэрыриктур.

Театр утыкум и гуащэр ягъэлъанлэ

КъБР-м и Парламентти езыми къабгъэдэкилу Клуэ хъуху гуагъэлэ зыхуи гъэзащ хабзэузыху орган нэхыщхъэм и Унафэщ! Егорова Татьяна, зи махуэр зыгъэлъанлэ бзылху гъэм и лэжыгъэм шцѣ зэфлэки инхэм, и теплъэм, и зылыгъыкълэм зэрыригъуэхуэр къыхыгъэщ.

- Клуэ ущеплэклэ, дауи, гурылу гъуэуэщ и ныбжу къагъэлъагъуэр бжыгъэ гъудейуэ зэрыщытыр. И лэжыгъэ гъуэгуанэм уриллэжэмэ, роль купцлэ флэхэмкэлэ, гуащлэ мыклуащкэлэ, гурыгу-гурыщлэ пэжкэлэ, театреллэхэм я лъагъуныгъэкэлэ гъэншлэ лъэхъэнэ псо къызэщлэуыдыдэ, - жилащ Егоровэм. - Утыкум къыщылкыла гъуэгуанэ дахэр театр гъуаджэм узэрыхуэлъжэрэ и шапкъэщ. Бгъэзэщлэ ролхэр я цыхъэтщ уи лэагъуэр зэрыгъунапкъэншэм. Зэфлэки зилэ актрисау узэрыщытым и мызакъуэу, мэгуэм хуэдэу цыхухэр зыщлэзыщ къаруи уилэщ, театрым къаклуэхэм дорэжэ гъуэрэ гуфлэгуэкэлэ уахуоупсэ. Къэбэрдей театрым узэрыхуэлъжэм къыдыклуэу, республикэ радиомэр телевиденэмэр, шыналъэм и жылагуэу гъащлэм хуэлцлэ хэлхъэныгъэхэр куэд и уасэщ. Къыхуагъэфэщда дамыгъэ лъаплэхэмэр шыхыдыцэхэмэр уи творческэ гъуэгуанэм и пщлэмэр цыхубэм я лъагъуныгъэхэмэр я шыхъэтщ. Къэбэрдей-Балыккэрэм и шэнхабзэ хуегъуэу фыгуэр зэрыгъэбжэем, театр гъуаджэм узэрыхуэлъжэм папщлэ фышцлэ ин пхуэщлэ. Узыншгъэ быдэ, ехуэллэныгъэ, гуфлэгуэу уилэу, уи гукыдыжым хэмшыщлэ, фылуэ укызынлэагъуэхэмэр пщлэ къыпхуэзыщкэхэмэр узэ гуэр псэкэлэ плэгъунгъухэр ящылгъуэу илъѣс куэдкэлэ фыздэклэуыкыну синохуэуэху!

Адэклэ пшыхыым къыщеджакъ УФ-м и Федералънэ Зэхуэсым Федерациэмкэлэ и Советым Къэбэрдей-Балыккэр Республикэм къыбгъэдэкилу сенатору шцлэ Къанокъуэ Арсен КъБР-м и Правительствэм къыгъэха Къэбэрдей-телеграмэм. Абы итш:

- Клуэ, уи махуэмкэлэ гукилэ псэкэлэ синохуэуэху! Зэфлэкирэ шцлэушцлэрэ зилэ артисткауш цыхубэм укызынлэагъуэр, пщлэуи къыпхуащлэ, Республикэми къаралми я театр гъуаджэм зегъэужыныным хэлхъэныгъэфлэ хуэзылэахэм, лэжыгъэфлэхэр къызынлэахэм уащылщлэ. Гъуаджэм илъѣс куэд хуауэ узэрыхуэлъжэм, шэнхабзэмэр зылагуэуэр егъэфлэкуэным уи гуащлэ зэрыхуэлъжэм, фылуэ укызынлэагъуэ театреллэхэм узэрыхуэлъжэм папщлэ фышцлэ пхуэщлэ! Республикэр, лъэпкъыр, укызындыкэлэ Шытхъэлэ къуажэр уэрклэ догушхуэ!

КъБР-м шэнхабзэмкэлэ и министр Къумахуэ Мухъэдин игу къыгъэкыжакъ 90 гъэхэм Къэбэрдей драмэ театрым лэжэн шыщлэидэм абы зыхуэбгъадэ хуэн шымылэ и артисткэу Тыхъужэ Алий, Къэбэрдей Султлэн, Токъуи Хъусэн, Сэкрэж Мухъэдин, Жыгун Тимэ, Дыщцкэ Клуэ, Жъаклэмыху Клуэ сымэ я гулым хъуауэ зэрыщытар икелэ и клэн къызэриклэр къыхыгъэщакъ. Абы жилащ Клуэ роль гукънэж куэд зэрыдищлар. Апхуэдэщ илъѣс куэдкэлэ театрым шагъэлъагъуэ «Аном и гур» спектаклым зэанзэкъуэу зэрыщыджугар. Министрым зэрыхуэлъжэм, уи ехуэллэныгъэр зыхуэдэнум и зыкълэуи елытащ утыкум уи гъусэу ит артистым.

Абы и лъэныгъуэкэлэ Клуэ зыхэт спектаклхэм шцлэжыгуныр зыхылхъэ шыцлэуэтыкым.

- Къэхуэ луэхур и флэщ зэрыхуэр узыдэжэгу артистым и нэм шыщлэумылъагъуэм и деж уи ролыр «къызынлэагъуэр фыркыым». Клуэ пэж зэфзэщлэ, укыхыгъэ хурт. Дгъэзащлэ ролхэм апхуэдизкэлэ дыдахъхуэу диувэрти, спектаклхэм нэужыым куэдэр зыкытхуэщлэжыртэкыым, - жилащ Къумахуэ Мухъэдин. - Театрым дахагъэр флэрищ, теплъэкилэ, лъагагъыкы, зэфлэкилэи Тхъэр зыхуэлъжэм ящылщ Клуэ. Ар утыкум къыха нэужу, театреллэхэр лэгу зэрыхуэуэр сыт и уасэ! Абы и шыхъуэу гъуэр куэд шцлэуэ утыку зэрытыркыым, атлэ цыхуэым ягуми я псэмэ зэрыдыкыарщ. Апхуэдэу екълэуыкыну псэхуи. Клуэ, уи дахагъэр мыклуасу, нэхыкылуэ укыхуэу, цыхур къыпкылэуыкылуэ, къыщылкылыкылуэр фышцлэуэ Тхъэм умгъэпсэ!

Жъаклэмыху Клуэ и лэжыгъэхуэм жалащ анэдэлъхубэр шцлэблэн зэралуэмылым, шэнхабзэ лъаплэныгъэхэр хуэмным хуэфашэ гултэгъ зэрыхуэмыщым ар зэрыгъэгуауэр; бзэмэр хабзэмэр клуэдэжымэ, лъабжэ зымылэ жыгым хуэдэу дыкызырэнэнум къыхыкылуэ, я жыгыр шцлэблэн иджыри яхуэуылуэ, яхуэгъэгъэн зэрыхуэлъжэм. Апхуэдэуи мыкыгъэуащ Клуэ и лэагъуэр лэжыгъэ гъудей мыкыуэ, атлэ абы къыхуи гъэщлэуэ къызэралыгъэр, театрым ар шцлэжыгум имызакуэу, абы зэрыщылпсэр, и гъащлэр зыхуи гъэлпэсэ утыкум лъагъуныгъэ ин зэрыхуиэр, драмэ спектаклхэри гушылэ ролхэри зэхуэдэу фылуэ къызэрехуэллэр. А псоми шцлэжыгъуащ Клуэ анэдэлъхубэр узылэпшэу зэрыгъэбзэрэбзэр, пшым шцлэжэр игъэдыхъэшхыфэм и мызакъуэу икелэ зыщылгъэулысыжыу къызэрехуэллэр, шцлэблэн зэраллэхэр.

Пшыхыым хыхъуэ Клуэ усэ къэджакъ, шцлэжыгъуэ спектаклхэм я теплъэгуэхэр къагъэлъагъуащ. Цыхубэм нэхыфлу ялъэгуэуэ и ролхэм ящылщ пычыгъуэхэри экранымкэлэ къатащ.

- Адыгъ лъэпкъыр дызэрыгъуэхуэ, хабзэ, нэмыс, хъэл-шэн дажэ зыхълэ, шапхъуэу дилэ, ди блэклэм, тхыдэм теухуэу роль куэд зыгъэзэщлэ, лэщылгъуэу ныкыуэм шцлэгуауэ театр утыкур зыгъэбжыкыфлэ Клуэ

и махуэмкэлэ сынывохуэу пшыхыым зыкырэзыгъэхъэллэ дэтхэнэ зыми! - жилащ Дунейсоу Адыгъ Хасэм и тхъемадэ Сэхъуэрокуэ Хъэути. - Илъѣс 25-кэлэ узэлэбэ-кыжымэ, Клуэ и ролыр апхуэдизкэлэ гум хыхъуэ игъэзэщлэти, къэмэхэри дэлэпкъуэгуэу псынщлэр къыхуаджат. Абы шцлэгуэу Клуэ Валерэ къыгуэзэват: «агуэ, и флэщылпэу къамэха?», - жилэри. Тхъэм абы утыкхуэуащ, Клуэ, иджыри улапхъэщ. Театрым лъэпкъым хуищлэр къыпхуэмылэуэтэнц. Цыхур къызыгъэлэнури лъэпкъыр къызыхуэуэныри къыдыклуэ хабзэрэ, нэмысырщ, хъэл-шэн дахэрщ. Адыгэм ди купцлэуэр шцлэжыгъуэу хъэхэрэ зэрыжилащлэ, лыгъэм ялэ идгъэгъэщ лыщылгъэр. Ди луыгъэр лыгъэм ялэ иту, нэмысрэ насыпэр дилэу, лъэпкъыр Тхъэм игъэпсэу, уэри Тхъэм утыхуэуэзыншэ, Клуэ!

Сэхъуэрокуэу Хъэути Жъаклэмыху Клуэ хуи гъэфэщакъ Дунейсоу Адыгъ Хасэм и дыщэ дамыгъэр шыхъ тхыллэр. Аруан шыналъэ администрациэм къыбгъэдэкилэ шыхъ тхыллэ тыгъэ къыхуащлэ, и гуащлэ емыблэу илъѣс куэдкэлэ лъэпкъ театр гъуаджэм зэрыхуэлъжэмэр и ныбжыуэр илъѣс 85-рэ зэрыриктур папщлэ.

Пшыхыым ирагъэблэгъащ икелэ къыщылпэлащ КъБР-м и къалэ, къуажэ администрациэм я лыкылуэхэр. Апхуэдэщ Шоджэм, Лэскэн, Бахъсэн, Тэрч, луащхъуэу Прохладнэ, Шэрэдж шцлэналъэ администрациэм я лэагъуныгъэр и къуэдзэхуэу лэрыпщэ Жаннэ, Насып Лундэнэ, лэ-хъуэбэч Анзор, Альхъэс Аскэр, Мэжджымы Альберт, Цауэцылкыу Олеся, Ефэнды Терезэ, Кэджэ къуажэ администрациэм и лэ-тащхъэ Степан Эдуард, Шытхъэлэ къуажэ администрациэм и лэагъуныгъэр и къуаджэм и унафэщлэ Бэч Альберт, республикэм и театрхэм я унафэщлэр, КъБР-м и Театр лэжыкылуэхэм я зэгъуэныгъэм и лыкылуэхэр.

Къэлпэлахэм ягу къагъэкыжакъ Тыхъужэ Алий, Къэбэрдей Султлэн, Жъаклэмыху Клуэ сымэ республикэмэ и къуажэ спектаклхэр шыцагъэлъагъуэкэлэ, тысылпэ къэгъэнауэ, уыплэ имылажу цыхуэхуэу зыгъэуэу зэрыщытар. Урысей Федерациэм Къэбэрдей-Балыккэрми я дамыгъэ лъаплэ куэд зыхуагъэфэщда Клуэ хуэдэ пхуэ лъэпкъым зэрилэм зэрыригъуэхуэр къыхагъэзащ икелэ цыхубэм я лъагъуныгъэр къэзылэахэм артисткэ пэжэм ехуэуэуащ илъѣс куэдкэлэ тхуэпсэнум.

- Пшыхыым къекылуэлахэм, хуэуэу, псалэ гуагъэр къысхуэуэуахэм фышцлэ ин фхуэушлэ. Къэфна дэтхэнэ фызы лэжыкыуэри гуапагъуэ, мамырыгъуэ, узыншагъуэу къыфэпкылуэу Тхъэм жилэ! Насыпфлэ, гъащлэ кыхъ фыхуэ, фы адэанкылы бынкы гукъуэу фымылэну, фы унагъуэхэм берычт илыну сынывохуэуэху! Псом я шцлэраци, Украинэм шцеклуэир икэлэуыкылуэу иухуэу ди зауэллэр узыншэу я унагъуэхэм къекылуэлажыну Тхъэм жилэ! Пшыхыым хъта ди шцлэгуауэл дахэм мы утыкур куэдэр агъэбжыкылуэу, театреллэхэр фагъуэуфлэну, лэгуауэмэр удэ гъэ-гъамэр куэдэу, фызырыгъэушхуэрэ фы-зэхуэуэуэу фыпсэуны си гуагъэщ. Театрым фыкыэмкылуэу фыхуэуэу, шцлэ-лэри абы шцлэуыкылуэу Тхъэм фыгъэпсэу! Театры с фылуэ зэрыслыагъуэм хуэдэу фэри фылуэу флэагъуэ! - жилащ Клуэ пшыхыым и клэуым.

ТЕКИУЖЭ Зарета. Сурэтхэр Къарей-Елнэ трихаш.

Унафэщлэ редактор ШИРДИЙ Маринэ

Зы илъѣсым газетыр 156-рэ къыдыкел. (2+)

Индексыр П 5894 • Тиражыр 1.300 • Заказыр №2698

Газетым лэ шытрадзар сыхъэт 18.00-рщ.

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъэзэм и 19-м Печатым и хуитынгъэр хуэмэнымкэлэ Къэбэрдей-Балыккэр шыналъэ луэху-щлэпэм ПИ № ТУ07-00117-м шцлэту ятхаш.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхыщхъэм, секретарым - 42-56-19; унафэщлэ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхъ секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

ДИ ХЭЩАПІЭР 360030, Къэбэрдей-Балыккэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цлэр зезыхъуэуэрэм, 5, ебгуанэ - епцлэнэ къатхэр.

«Издательство «Южный регион» ООО-м шытрадзаш. 357600, Ставрополь край, Есэнтыгуу къалэ, Никольскэ уэрэм, 5-А